Meeting Book: Kragerø kontrollutvalg (12.02.2018)

Kragerø kontrollutvalg

Date: 2018-02-12T16:00:00

Location: Rådhuset, Møterom "Glasshuset"

Note:

Forfall meldes til utvalgets sekretær på epost: benedikte.vonen@temark.no eller mobil: 90589043.

Vara møter bare etter eget varsel.

Nina Haugland har meldt forfall til møtet, og Helen Bøe kalles med dette inn som vara.

I tillegg møter følgende:
Virksomhetsleder kompetanse og integrering Rebecka Båld, sak 1/18 kl. 16:00

Saksliste

Møteinnkalling

1/18 Godkjenning av innkalling 12.2.2018 3

Møteprotokoll

1/18 Godkjenning av protokoll 4.12.2017 4

Saker til behandling

1/18 Orientering om Fylkesmannens tilsyn - introduksjonsloven 15
2/18 Revurdering av Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019 Kragerø kommune 34
3/18 Bestilling av prosjektplan for selskapskontroll 36
4/18 Årsmelding 2017 fra Kragerø kontrollutvalg 60
5/18 Revisors egenvurdering av uavhengighet 2018 forvaltningsrevisjon 72
6/18 Orienteringer fra revisor 12.2.2018 75
7/18 Referatsaker 12.2.2018 76
8/18 Eventuelt 12.2.2018 99

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 18/00134-1
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang	Møtedato
Kragerø kontrollutvalg	12.02.2018

Godkjenning av innkalling 12.2.2018

Forslag fra sekretariatet:

Innkalling til møte 12.2.2018 godkjennes.

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 18/00134-2
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang	Møtedato
Kragerø kontrollutvalg	12.02.2018

Godkjenning av protokoll 4.12.2017

Forslag fra sekretariatet:

Protokoll fra møte 4.12.2017 godkjennes.

Vedlegg:
Protokoll Kragerø kontrollutvalg 04.12.2017

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Møteprotokoll

Kragerø kontrollutvalg

Dato:	04.12.2017 kl. 16:00 – 17:30
Sted:	Rådhuset, Formannskapssalen 3. et.
Arkivsak:	17/00230
Til stede:	Iver Juel (leder), Unn Kristin Nygaard (nestleder), Bjørn Vidar Bråthen (medlem), Arne Kristiansen (medlem), Nina Haugland (medlem)
Møtende varamedlemmer:	
Forfall:	
Andre:	Rådmann Inger Lysa, sak 39/17 + 42/17 pkt. 3 + 44/17 Oppdragsrevisor Marianne Rogn
Protokollfører:	Benedikte Muruvik Vonen (Temark)

Sakskart			Side
		Møteinnkalling	
6/17	17/00230-34	Godkjenning av innkalling 4.12.2017	3
		Møteprotokoll	
6/17	17/00230-33	Godkjenning av protokoll 30.10.2017	4
		Saker til behandling	
39/17	17/15584-1	Orientering om budsjett 2018 for Kragerø kommune	5
40/17	17/15581-1	Møte- og arbeidsplan 2018 Kragerø kontrollutvalg	6
41/17	17/02424-11	Orienteringer fra revisor 4.12.2017	7

42/17	17/02417-11	Referatsaker 4.12.2017	8
43/17	17/02426-11	Eventuelt 4.12.2017	9
44/17	17/13334-15	Kragerø Fjordbåtselskap IKS - bekymringsmelding trukket tilbake	10

Kragerø, 04.12.2017

Iver A. Juel
Kontrollutvalgsleder

Benedikte Muruvik Vonen
Sekretær

Møteinnkalling

6/17 Godkjenning av innkalling 4.12.2017

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Kragerø kontrollutvalg	04.12.2017	6/17

Forslag fra sekretariatet:

Innkalling til møte 4.12.2017 godkjennes.

Møtebehandling
Leder ba om at referatsak nr. 5 ble løftet opp som egen sak.

Forslag til vedtak fremsatt i møtet:
Innkalling til møte 4.12.2017 godkjennes med ny egen sak knyttet til Kragerø Fjordbåtselskap IKS – bekymringsmelding trukket tilbake.

Votering
Enstemmig for forslag til vedtak med tilleggssak opprettet i møtet.

Vedtak
Innkalling til møte 4.12.2017 godkjennes med ny egen sak knyttet til Kragerø Fjordbåtselskap IKS – bekymringsmelding trukket tilbake.

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

Møteprotokoll

6/17 Godkjenning av protokoll 30.10.2017

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Kragerø kontrollutvalg	04.12.2017	6/17

Forslag fra sekretariatet:

Protokoll fra møte 30.10.2017 godkjennes.

Møtebehandling

Votering
Enstemmig for forslag til vedtak.

Vedtak
Protokoll fra møte 30.10.2017 godkjennes.

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

Saker til behandling

39/17 Orientering om budsjett 2018 for Kragerø kommune

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Kragerø kontrollutvalg	04.12.2017	39/17

Forslag fra sekretariatet:

Redegjørelsen tas til orientering.

Møtebehandling
Rådmann Inger Lysa orienterte om rådmannens forslag til budsjett for 2018 og svarte på spørsmål.

Votering
Enstemmig for forslag til vedtak.

Vedtak
Redegjørelsen tas til orientering.

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

40/17 Møte- og arbeidsplan 2018 Kragerø kontrollutvalg

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Kragerø kontrollutvalg	04.12.2017	40/17

Forslag fra sekretariatet:

Møte- og arbeidsplan 2018 for Kragerø kontrollutvalg godkjennes.

Planen og møtedatoene er veiledende og kontrollutvalget står fritt til å ta opp de saker og avholde de møter utvalget ønsker.

Møtedatoer 2018: Mandager kl. 16:00.
12.2.2018 – 7.5.2018 – 4.6.2018 – 17.9.2018 – 29.10.2018 – 10.12.2018.

Vedtaket oversendes kommunestyret til orientering.

Møtebehandling
Sekretær Benedikte Muruvik Vonen la frem forslag til møte- og arbeidsplan for 2018 og svarte på spørsmål.

Votering
Enstemmig for forslag til vedtak.

Vedtak
Møte- og arbeidsplan 2018 for Kragerø kontrollutvalg godkjennes.

Planen og møtedatoene er veiledende og kontrollutvalget står fritt til å ta opp de saker og avholde de møter utvalget ønsker.

Møtedatoer 2018: Mandager kl. 16:00.
12.2.2018 – 7.5.2018 – 4.6.2018 – 17.9.2018 – 29.10.2018 – 10.12.2018.

Vedtaket oversendes kommunestyret til orientering.

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

41/17 Orienteringer fra revisor 4.12.2017

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Kragerø kontrollutvalg	04.12.2017	41/17

Forslag fra sekretariatet:

Saken tas til orientering.

Møtebehandling
Oppdragsrevisor Marianne Rogn orienterte om løpende revisjonsoppgaver og svarte på spørsmål.

Votering
Enstemmig for forslag til vedtak.

Vedtak
Saken tas til orientering.

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

42/17 Referatsaker 4.12.2017

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Kragerø kontrollutvalg	04.12.2017	42/17

Forslag fra sekretariatet:

Saken tas til orientering.

Møtebehandling

1. Behandling i kommunestyret av saker fra/av særlig betydning for kontrollutvalget:
    a. 9.11.2017:
        i. Interpellasjon 2/17 vedr. salg av kommunens skogstomt på Stabbestad
        ii. Sak 82/17 Tertialrapport drift 31.8.2017
        iii. Sak 83/17 Tertialrapport 31.8.2017 investeringsregnskapet
        iv. Sak 84/17 Rapport fra eierskapskontroll – Rammer for eierstyring – opplæring, representasjon, avklaring og rapportering
        v. Sak 85/17 Fastsettelse av ny selskapsavtale for Telemark kommunerevisjon IKS
2. Eiermøte mellom formannskapet og styremedlemmer Stilnestangen Nord AS 31.10.2017. Leder var til stede i eiermøtet og refererte kort.
3. Brev til Kragerø kommune fra EFTAs overvåkingsorgan vedr. tomtesalg på Stabbestad. Rådmann Inger Lysa orienterte kort og svarte på spørsmål. Leder Iver A. Juel gjorde oppmerksom på at han som kommunestyremedlem kommer til å oversende en kommentar på Kragerø kommunes svar til ESA.
4. Saksbehandlingsfeil i sak om fradeling av tomt eid av Kragerø kommune. Leder Iver A. Juel orienterte kort.
5. Bekymringsmelding vedr. Kragerø Fjordbåtselskap IKS trukket tilbake. Ble behandlet som egen sak i møtet.
6. Betraktninger fra Temarks høstkonferanse 8.11.2017
7. NKRFs kontrollutvalgskonferanse Gardermoen 7.-8.2.2018. Påmelding til sekretær innen 18.12.2017, med beskjed om behov for overnatting i forkant eller ikke.
8. Neste møte 12.2.2018

Votering

Enstemmig for forslag til vedtak.

Vedtak

Saken tas til orientering.

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

43/17 Eventuelt 4.12.2017

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Kragerø kontrollutvalg	04.12.2017	43/17

Møtebehandling
Ingen saker.

Votering

Vedtak

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

44/17 Kragerø Fjordbåtselskap IKS - bekymringsmelding trukket tilbake

Behandlet av	Møtedato	Saksnr
1 Kragerø kontrollutvalg	04.12.2017	44/17

Forslag fra sekretariatet:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Møtebehandling
Medlem Bjørn Vidar Bråthen, leder Iver Juel og medlem Nina Haugland ba om å få sin habilitet vurdert. Utvalget har allerede tidligere vedtatt at de kun ville behandle forhold omkring kjøp av Perlen. Kontrollutvalget vurderte ut fra dette samlet habiliteten til alle tre, jf. forvaltningsloven § 8 annet ledd. Medlem Bjørn Vidar Bråthen, leder Iver Juel og medlem Nina Haugland ble alle vurdert habile til å behandle saken.

Utvalget drøftet utviklingen i saken siden sist behandling (30.10.2017), dvs. at bekymringsmeldingen er trukket tilbake av melder. Utvalget sitter ikke med dokumenterte opplysninger som skulle tilsi videre behandling av saken. Utvalget avslutter derfor saken.

Forslag til vedtak fremsatt i møtet:
Kontrollutvalget finner ikke at det er grunnlag for videre behandling av bekymringsmeldingen, og avslutter med dette saken.

Votering
Enstemmig for forslag til vedtak fremsatt i møtet.

Vedtak
Kontrollutvalget finner ikke at det er grunnlag for videre behandling av bekymringsmeldingen, og avslutter med dette saken.

[Lagre] [Lagre endelig vedtak]

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 17/14720-5
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang	Møtedato
Kragerø kontrollutvalg	12.02.2018

Orientering om Fylkesmannens tilsyn - introduksjonsloven

Forslag fra sekretariatet:
Redegjørelsen tas til orientering.

Saksopplysninger:
Fylkesmannen i Telemark gjennomførte i desember 2017 tilsyn med Kragerø kommunes forvaltning av introduksjonsloven. Det spesifikke temaet for dette tilsynet er individuell plan for deltakere i introduksjonsprogram. Fylkesmannens tilsyn er et lovlighetstilsyn. Tilsynet skal dermed være en kontroll av om kommunens virksomhet og vedtak er i samsvar med plikter pålagt i lov eller i medhold av lov. I sin konklusjon bruker fylkesmannen følgende begreper:

Lovbrudd
Mangel på oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift.

Merknad
Kritikkverdig forhold som ikke omfattes av definisjonen lovbrudd, men der tilsynet med utgangspunkt i krav fra myndighetene avdekker praksis som potensielt kan føre til lovbrudd.

Lovbrudd skal rettes, mens merknader er noe kommunen selv kan velge om man vil ta hensyn til.

Endelig rapport etter tilsynet ble oversendt kommunen i januar 2018 og fylkesmannen konkluderer med at det ikke er avdekket noen lovbrudd ved tilsynet. Fylkesmannen angir heller ingen merknader, selv om det påpekes en mulig sårbarhet i dagens rutiner.

Virksomhetsleder kompetanse og integrering Rebecka Båld vil orientere i saken i møtet.

Vurdering fra sekretariatet:
Kontrollutvalget behandler ikke nødvendigvis rapporter fra statlige tilsyn med Kragerø kommune. Men det er to forhold som gjør at det er fornuftig å få en orientering om statlige tilsyn:

1. Det er en måte å orientere det politiske nivået om statlige tilsyn på – disse rapporteres fra statlig hold til rådmannen og ikke alltid til politikerne.
2. Det gir grunnlag for å revurdere risikoforhold som grunnlag for prioriteringer i Plan for forvaltningsrevisjon.

I dette tilfellet er temaet særlig aktuelt, siden neste prosjekt i vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon er nettopp Introduksjonsprogrammet. Det legges opp til en egen sak om vurdering av videre prioriteringer i Plan for forvaltningsrevisjon, der drøftinger og informasjon fra denne saken kan være aktuelle å ta hensyn til.

Vedlegg:
Endelig tilsynsrapport
Rådmannens redegjørelse før tilsynet
Varsel om tilsyn – Kragerø kommunes forvaltning av introduksjonsloven
Kontrollspørsmål
Redegjørelse for tilsynet

Fylkesmannen i Telemark

ENDELIG TILSYNSRAPPORT

Kommunens forvaltning av lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere

Kragerø kommune

Januar 2018

Utdannings- og vergemålsavdelingen
Sosial- og helseavdelingen

Innhold

1. Innledning

a) Formålet med tilsynet ..... s. 3
b) Fylkesmannens tilsynshjemmel..... s. 3
c) Kommunens internkontrollplikt..... s. 3
d) Forholdet til kommuneloven ..... s. 4
e) Begreper ..... s. 4
f) Om rapporten..... s. 4
g) Gjennomføring av tilsynet..... s. 4

2. Tema for tilsynet

Individuell plan ..... s. 5

3. Kommunens organisering av arbeid med introduksjonsloven ..... s. 5

4. Beskrivelse av kommunens praksis og Fylkesmannens vurdering

Beskrivelse av kommunens praksis ..... s. 5
Fylkesmannens vurdering
Fylkesmannens konklusjon

5. Lovbrudd og merknader ..... s. 6

Vedlegg

1. Innledning

Denne rapporten er utarbeidet av Fylkesmannen i Telemark etter tilsyn med Kragerø kommunes forvaltning av introduksjonsloven.

Tilsynet retter seg mot kommunen som ansvarlig for oppfyllelse av pliktene i loven. Uavhengig av om tjenester utføres av andre enn kommunen, er det kommunen som plikter å sørge for at tjenestene utføres i samsvar med loven og tilhørende forskrifter.

Etter foreløpig rapport har vi ikke fått noen innsigelser fra Kragerø kommune. Kommunen har ingen lovbrudd på den delen av introduksjonsloven som omhandler individuell plan, § 6 i Introduksjonsloven. Fylkesmannen sender ut endelig rapport uten kommentarer.

a) Formålet med tilsynet

Introduksjonsloven skal styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet, jf. introduksjonsloven § 1.

For deltakerne i lovens ordninger vil brudd på introduksjonsloven ha rettssikkerhetsmessige konsekvenser i strid med lovens målsetting. Lovbrudd vil også kunne ha negative samfunnsmessige konsekvenser ved at overgangen til arbeid eller utdanning blir forsinket. Dermed tar det lengre tid før den enkelte blir økonomisk selvstendig. Slike forsinkelser betyr økte offentlige utgifter til nye kvalifiseringstiltak og/eller ytterligere sosialhjelp. Samtidig tar det lengre tid før samfunnet kan benytte seg av de ressursene nyankomne innvandrere representerer.

Tilsynet skal medvirke til etterlevelse av loven og være et bidrag i kommunens arbeid med å sikre kvaliteten i sin tjenesteproduksjon. Det vises til kommunens internkontrollplikt etter introduksjonsloven § 24.

b) *Fylkesmannens tilsynshjemmel*

Introduksjonsloven gir i § 23 fylkesmannen hjemmel til å føre tilsyn med kapitlene 2 til 4 og § 25 tredje og fjerde ledd. Det betyr at det kan føres tilsyn med:

- Introduksjonsprogram (§§ 2-7)
- Introduksjonsstønad (§§ 8-16)
- Opplæring i norsk og samfunnskunnskap (§§ 17-20)
- Nasjonalt introduksjonsregister – NIR (§ 25 tredje og fjerde ledd)

Tilsynet kan også omfatte forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene. I tillegg gjelder reglene i forvaltningsloven med de begrensninger som følger av introduksjonsloven, jf. introduksjonsloven § 21.

c) Kommunens internkontrollplikt

Etter introduksjonsloven § 24 skal kommunen føre internkontroll for å sikre at virksomhet og tjenester etter introduksjonsloven kapittel 2 til 4 og § 25 tredje og fjerde ledd er i samsvar med krav fastsatt i loven. Kommunen skal kunne gjøre rede for hvordan den oppfyller denne plikten, jf. § 24 annet ledd.

Selv om fylkesmannen ikke skal føre særskilt tilsyn med at kommunen oppfyller internkontrollplikten, vil kommunens internkontroll kunne være en del av tilsynet når det gjelder kommunens oppfyllelse av plikter etter introduksjonslovens kapittel 2 til 4 og § 25 tredje og fjerde ledd.

d) ***Forholdet til kommuneloven***

Det følger av introduksjonsloven § 23 annet ledd at fylkesmannens tilsyn skal gjennomføres i samsvar med kommuneloven kapittel 10 A.

Fylkesmannens tilsyn er et lovlighetstilsyn, jf. kommuneloven § 60 b. Dette innebærer at tilsynet skal være en kontroll av om kommunens virksomhet og vedtak er i samsvar med plikter pålagt i lov eller i medhold av lov.

Kommuneloven § 60 c gir fylkesmannen rett til å be om opplysninger, rett til innsyn i saksdokumenter og adgang til kommunale institusjoner eller andre som utfører oppgaver på vegne av kommunen.

Etter kommuneloven § 60 d kan fylkesmannen gi pålegg til kommunen om å rette forhold som er i strid med loven og/eller tilhørende forskrifter. Før det gis pålegg om å rette lovbrudd, skal kommunen få en rimelig frist til å rette forholdet.

e) ***Begreper***

Følgende begreper benyttes i fylkesmannens konklusjon:

Lovbrudd
Mangel på oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift

Merknad
Kritikkverdig forhold som ikke omfattes av definisjonen lovbrudd, men der tilsynet med utgangspunkt i krav fra myndighetene avdekker praksis som potensielt kan føre til lovbrudd.

Lovbrudd skal rettes, mens merknader er noe kommunen selv kan velge om man vil ta hensyn til.

f) Om rapporten

Tilsynet er basert på gjennomgang av deltakermapper, redegjørelse fra kommunen, skriftlig dokumentasjon og intervjuer. Konklusjonen i rapporten er derfor bare et uttrykk for hva fylkesmannen har sett gjennom den dokumentasjonen som forelå ved tilsynet. Oversikt over dokumentasjonen fremgår av vedlegg 1.

Rapporten sier heller ikke noe om kommunens forvaltning av introduksjonsordningen på andre områder enn de som er undersøkt gjennom tilsynet.

g) Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført som et stedlig tilsyn med både gjennomgang av skriftlig dokumentasjon, samt møter med kommunen og intervjuer. Det er benyttet tolk i intervjuene av deltakere i programmet.

Tilsynet er gjennomført slik:

1. Skriftlig varsel fra fylkesmannen til kommunen om åpning av tilsyn 09.10.17
2. Mottak av dokumentasjon fra kommunen 31.10.17
3. Gjennomgang av deltakermapper i kommunens lokaler 06.12.17
4. Åpningsmøte avholdt i kommunen 06.12.17
5. Intervjuer gjennomført 06.12.17
6. Utsending av foreløpig tilsynsrapport uke 50
7. Frist for skriftlig tilbakemelding fra kommunen på foreløpig rapport 17.01.18
8. Utsending av endelig tilsynsrapport uke 4

Deltakere i tilsynet fremgår av vedlegg 2.

2. Tema for tilsynet

Det overordna temaet for Fylkesmannens tilsyn er kommunens forvaltning av introduksjonsloven.

Det spesifikke tema for dette tilsynet er individuell plan for deltakere i introduksjonsprogram. Tilsynet tar utgangspunkt i lovbestemmelsen(e) og tolkningen av disse. Vedlegg 3 beskriver de rettslige kravene/lovgrunnlaget knyttet til denne bestemmelsen.

3. Kommunens organisering av arbeidet med introduksjonsloven

Kragerø kommunes arbeid med introduksjonsprogrammet er lagt til Virksomhet for kompetanse og integrering. Virksomheten består av voksenopplæring, flyktningetjeneste, enslige mindreårige flyktninger. Arbeid med introduksjonsprogrammet er lagt til flyktningetjenesten og voksenopplæringen.

Det avholdes ukentlige møter i flyktningetjenesten hvor leder av tjenesten, flyktningkonsulenter, flyktningkonsulent ansatt i NAV, boveileder, helsekoordinator og familieveileder deltar. Dette møtet er delt i to, hvor del en omhandler praktiske saker knyttet til bosetting, helseklarering osv. Andre del av møtet omhandler i større grad saker knyttet til introduksjonsprogram og individuell plan. Det skrives referat fra disse møtene. Leder for Virksomhet for kompetanse og leder for NAV har månedlige møter. Det er inngått samarbeidsavtale som skal reforhandles i løpet av 2017. Det er utformet samarbeidsrutiner mellom disse virksomhetene.

Kragerø kommune har etablert et innvandrerråd.

4. Beskrivelse av kommunens praksis og fylkesmannens vurdering

Beskrivelse av kommunens praksis

Gjennomgang av ti deltakermapper viste at alle deltakerne har individuell plan som fattes i enkeltvedtak. Planen er individuelt tilpasset og utarbeidet i samarbeid med deltaker. Planen inneholder starttidspunkt og en angivelse av tiltakene i programmet. I ni av ti planer var det jevnlig evaluering. Det var ikke vist til § 19 i vedtak om individuell plan.

Fylkesmannens vurdering

I én av ti mapper manglet planen evalueringstidspunkter. Fylkesmannen finner at dette ikke er tilstrekkelig til å konkludere med svikt. Fylkesmannen ser likevel at det er et sårbart system der uforutsett fravær kan gjøre oppfølgingen vanskelig. Vi oppfordrer kommunen til å se på rutinene sine på dette punktet.

Fylkesmannens konklusjon

Kragerø kommune utarbeider individuell plan som tilfredsstiller lovens krav.

5. Lovbrudd og merknader

Det er ikke avdekket noen lovbrudd ved tilsynet.

Skien 22. januar 2018

Berit Aarnes Inger Tveit Espeland Merethe Boyesen

Vedlegg:

1) Oversikt over dokumentasjon
2) Oversikt over deltakere i tilsynet
3) Rettslige krav/lovgrunnlag

Vedlegg 1: Oversikt over dokumentasjon

Innsendt fra kommunen

- Redegjørelse fra kommunen datert 31.10.17
- Kontrollskjema

Vedlegg 2: Oversikt over deltakere i tilsynet

Deltakere i åpningsmøtet

Navn	Tittel
Inger Lysa	Rådmann
Rebecka Båld	Leder for kompetanse og integrering
Torill Sandberg	Kommunalsjef oppvekst
Nika Veronika Baudoin	Programrådgiver flyktningetjenesten
Elin Jacobsen	Programrådgiver flyktningetjenesten
Sigrun Sveinsdottir	Inspektør
	Lærling

Oversikt over de som er intervjuet

Navn	Tittel
Inger Lysa	Rådmann
Rebecka Båld	Leder for kompetanse og integrering
Nika Veronika Baudoin	Programrådgiver flyktningetjenesten
Elin Jacobsen	Programrådgiver flyktningetjenesten
Tre deltakere m/tolk	

Vedlegg 3: rettslige krav/lovgrunnlag

Introduksjonsloven:

§ 23. Fylkesmannen skal føre tilsyn med kommunens oppfyllelse av plikter etter kapitlene 2 til 4 og registrering av deltakelse i introduksjonsprogram, opplæring i norsk og samfunnskunnskap og norskopplæring for asylsøkere i personregister etter § 25 første ledd.

Reglene i kommuneloven kapittel 10 A gjelder for tilsyn etter første ledd.

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om tilsynet.

§ 6.Individuell plan
Det skal utarbeides en individuell plan for den som skal delta i introduksjonsprogram. Den skal utformes på bakgrunn av en kartlegging av vedkommendes opplæringsbehov og av hvilke tiltak vedkommende kan nyttiggjøre seg.

Planen skal minst inneholde programmets start og tidsfaser og en angivelse av tiltakene i programmet.

Planen skal utarbeides i samråd med vedkommende.

Planen skal tas opp til ny vurdering med jevne mellomrom og ved vesentlig endring i vedkommendes livssituasjon.

Kragerø kommune
Kompetanse og integrering

Fylkesmannen i Telemark
Postboks 2603
3702 Skien

Deres ref.	Vår ref.	Dato
	17/03694	31.10.2017

Redegjørelse og dokumentasjon fra kommunen vedrørende tilsyn på individuell plan i introduksjonsprogrammet

Nedenfor redegjør kommunen punktvis for de spørsmål som er stilt i forkant av tilsyn planlagt 6. desember.

1. **Organisering av kommunens arbeid med introduksjonsloven**
   a. **Ansvars- og rollefordeling**

   Kommunens arbeid med introduksjonsprogrammet er knyttet til Virksomhet for kompetanse og integrering. Virksomheten består av avdelingene voksenopplæring, flyktningtjeneste, enslige mindreårige flyktninger samt spesialundervisning for voksne. Arbeidet med introduksjonsprogrammet er forbeholdt flyktningtjenesten og voksenopplæringen som er samlokalisert på Kragerø Læringssenter. Flyktningtjenesten består av tre flyktningkonsulenter hvorav to er programrådgivere. Den siste flyktningkonsulenten har ansvar for flyktninger i bosetningsfasen. Deltakere blir så overført til programrådgiverne for kartlegging og oppstart i introduksjonsprogrammet. I tillegg har vi en praksiskoordinator og en boveileder. Praksiskoordinatoren har ansvar for kontakt med arbeidsgivere og oppfølging av deltakere i og utenfor introduksjonsprogrammet som er i praksis. Boveilederen har ansvar for oppfølging i hjemmet hvor det er behov, og bistår flyktningtjenesten med praktisk bistand ved utfordringer knyttet til bolig. Samtlige ansatte i flyktningtjenesten er i perioder inne og gir undervisning i introtemaer, hva denne undervisningen består i varierer avhengig av kursene som tilbys. I tillegg til de ansatte i flyktningtjenesten har NAV en flyktningkonsulent som jobber aktivt med deltakere som er formidlingsklare til jobb. Knyttet opp mot flyktningtjenesten er også en helsesøster og en familieveileder. De er ansatt på helsestasjon respektive i barnevernet men er lokalisert sammen med flyktningtjenesten og voksenopplæringen på Kragerø Læringssenter.

   Voksenopplæringen har ansvar for all undervisning i norsk- og samfunnskunnskap, grunnskole for voksne, samt samarbeider med Kragerø videregående skole om undervisningen i kombinasjonsklassen og på studiekompetanse. På samtlige nivåer har vi per i dag deltakere i introduksjonsprogrammet. Skoleåret er delt inn i tre trimestere og i forkant av nytt trimester gjennomføres det en evaluering i

Postadresse
Kragerø kommune
Postboks 128
3791

Besøksadresse
Kragerø Læringssenter
Frydensborgveien 15
3770 KRAGERØ
www.kragero.kommune.no/vos

Telefon: 35985940
Telefaks: 35985945
Epost: Rebecka.Bald@kragero.kommune.no

gruppene, samt en ny kartlegging av deltakernes ferdigheter i norsk. Avhengig av resultat drøftes sammensetningen av norskgruppene og deltakerne blir plassert i norskgruppe etter nivå. Testingen og plassering i norskgruppe er det voksenopplæringen som har ansvar for. Per i dag er det 16 timer med norskundervisning per uke i tillegg til to timer samfunnskunnskap. Resterende timer består av praksis, språktrening og introkurs. Antall timer med norskundervisning kan variere fra gruppe til gruppe og fra trimester til trimester.

b. Bruk av eksterne tjenester – ikke aktuelt.

2. Informasjonsflyt mellom avdelinger/etater involvert i arbeidet med introduksjonsprogrammet.
Flyktningtjenesten og voksenopplæringen deler fagsystem men det er inndelt i to domener. Ansatte i flyktningtjenesten har tilgang til voksenopplæringens domene men voksenopplæringen har ikke tilgang til fullstendig informasjon fra flyktningtjenestens domene. Flyktningkonsulent i NAV har også tilgang til begge domenene i fagsystemet. Ved oppstart av introduksjonsprogrammet, og i individuell plan får deltakeren forespørsel om å samtykke til at informasjon kan deles mellom flyktningtjeneste, voksenopplæring og NAV. I fagsystemet har man mulighet å se oversikt over fravær, individuell plan, vedtak, journalnotater og så videre.

I tillegg til felles fagsystem avholdes det ukentlige møter i flyktningtjenesten. Her deltar leder, flyktningkonsulenter, flyktningkonsulent ansatt i NAV, boveileder, helsekoordinator, praksiskoordinator og familieveileder. Møtet er delt i to deler, den første delen omhandler praktiske saker knyttet til bosetning, helseklarering og så videre. Den andre delen av møtet omhandler i større grad saker knyttet til introduksjonsprogram og individuell plan. Det skrives møtereferat fra møtene.

Annenhver uke avholdes det møte med kontaktlærerne i norskgruppene, på dette møtet deltar i tillegg inspektør eller leder samt praksiskoordinator og minimum en av programrådgiverne. Her får programrådgiverne innsyn i deltakernes progresjon i norsk, samt en forklaring på eventuelt fravær, utfordringer knyttet til helse og så videre.

På lik linje som kontaktlærerne i norskgruppene avholdes det også et møte annenhver uke for lærerne i grunnskole for voksne, et møte i kombinasjonsklassen og et møte i studiekompetanseklassen. Her deltar alltid inspektør eller leder i tillegg til de aktuelle lærerne, ved behov inviteres også programrådgiver inn i møtet. Eventuell informasjon som bør til programrådgiver tas vanligvis videre av leder eller inspektør til flyktningtjenestens møte. Det skrives referat fra samtlige møter.

Vår opplevelse er at det er god informasjonsflyt internt i virksomheten, det vil si mellom voksenopplæringen og flyktningtjenesten. I tillegg til de faste møtene har vi felles lunsj hver dag hvilket gjør det lett å få avklare enkeltting i løpet av dagen. I forbindelse med evalueringer ber flyktningtjenesten enten lærer om en skriftlig oppdatering på deltakerens progresjon alternativt inviterer læreren inn i evalueringsmøtet. I tillegg til de over nevnte, møtes leder for virksomhet for kompetanse og leder for NAV en gang per måned. Her drøftes eventuelle utfordringer på overordnet nivå. Det er også inngått en samarbeidsavtale mellom NAV og Virksomhet for Kompetanse og integrering (Vedlegg 3). Samarbeidsavtalen skal reforhandles i løpet av 2017. Det er også utarbeidet samarbeidsrutiner mellom Virksomhet for kompetanse og integrering og NAV (vedlegg 4). Nav er en del av kommunalområde for samfunn.

3. **Hvordan kommuneledelse og eventuell politisk ledelse blir orientert om saksområdet**
   Merparten av orientering av den politiske ledelsen blir gjort gjennom rapportering på kommunalområdets virksomhetsplan samt gjennom tertialrapporteringen. I tillegg avholder den administrative kommuneledelsen i form av Rådmann og de fire kommunalsjefene ukentlige ledermøter, hit kan saker løftes ved behov og her kan også virksomhetsledere bli invitert inn for å orientere om saksfeltet. I tillegg orienterer Rådmann årlig politisk ledelse om resultater, nyheter og utfordringer på feltet i form av en orienteringssak. Hvert år i forbindelse med anmodning om bosetning av flyktninger orienteres også politisk ledelse i tillegg til at de beslutter hvor mange flyktninger kommunen skal bosette i året som kommer. I tillegg vil Hovedutvalg for læring og utvikling bli orientert fortløpende i forbindelse med spørsmål da kommunalsjefen, eller representant for kommunalsjefen, alltid deltar i utvalgets møter.

   I 2016 opprettet Kragerø kommune også et innvandrerråd. Rådet er rådgivende men kan også fremme egne saker. Alle saker som skal behandles politisk, og omhandler integrering, skal også innom innvandrerrådet for drøfting. Deres synspunkter tas så med videre til hovedutvalg, formannskap og kommunestyret når de skal behandle saker.

   Siden 2015 har Kragerø vært en av utvalgskommunene i Statens beregningsutvalg, dette har også vært med på å gjøre både kommunens politiske og administrative ledelse mer bevisste på kostnadsbildet knyttet bosetning av flyktninger, samt dekningsgraden av de statlige tilskuddene.

   I tillegg til over nevnte tiltak avholder virksomhet for kompetanse og integrering et åpent møte, en gang i året, hvor samtlige virksomheter i kommunen, politisk- og administrativ ledelse samt frivillige organisasjoner blir invitert. Hit inviteres også Integrerings- og Mangfoldsdirektoratet for å informere om aktuelle saker på feltet. Dette møtet avholdes vanligvis på høsten men på grunn av utsatt anmodning om bosetning av flyktninger er møtet planlagt først etter nyttår.

4. **Hvordan sikrer kommunen at introduksjonsprogrammet er helårlig og på fulltid?**
   Kommunen sikrer et helårlig program vet at undervisningsuken er på 37,5 timer. Det vil si at skoledagen varer fra 8-14.30, i tillegg får samtlige elever daglig lekser som de skal bruke tid tilsvarende en time på, noen kan også ha kjøreopplæring utenom skoletid som en del av sin individuelle plan. I vinterferien, høstferien og i sommerferien gjennomføres det undervisning på Kragerø Læringssenter. Undervisningen som blir gitt i perioder hvor lærerne har ferie er i stor grad temaundervisning. Det kan også være kursing i regi av frivillige organisasjonene, konsentrert samfunnskunnskapsundervisning og så videre.

Ved behov for ytterligere opplysninger, vennligst ta kontakt med virksomhetsleder i kompetanse og integrering, Rebecka Båld.

Vedlegg 1: Organisasjonskart for Kragerø kommune
Vedlegg 2: Sjekkliste knyttet til introduksjonsprogrammet
Vedlegg 3: Samarbeidsavtale mellom NAV og Virksomhet for kompetanse og integrering
Vedlegg 4: Samarbeidsrutiner mellom NAV og Virksomhet for kompetanse og integrering

Fylkesmannen i Telemark

Saksbeh.: Berit Aarnes, 35 58 62 32

Vår dato	Vår ref.
09.10.2017	2017/4206
Deres dato	Deres ref.

Kragerø kommune
Postboks 128
3791 KRAGERØ

Varsel om tilsyn - Kragerø kommunes forvaltning av introduksjonsloven

Fylkesmannen i Telemark åpner med dette tilsyn med Kragerø kommune. Tilsynet gjelder kommunens forvaltning av lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven).

Fylkesmannens hjemmel for å føre tilsyn
Introduksjonsloven § 23 gir fylkesmannen hjemmel til å føre tilsyn med kommunenes oppfyllelse av plikten etter kapittel 2 til 4 og § 25 tredje og fjerde ledd. Tilsynshjemmelen omfatter også forskrifter som er gitt i medhold av disse bestemmelsene.

Formålet med tilsynet
Tilsynets formål er å bidra til økt etterlevelse av loven og kvalitet i den kommunale tjenesteproduksjonen. Brudd på introduksjonsloven kan ha rettssikkerhetsmessige konsekvenser for deltakerne. Det kan også ha samfunnsøkonomiske konsekvenser gjennom forsinkelse i den enkeltes overgang til utdanning eller til arbeid.

Tema for tilsynet
Individuell plan for deltakere i introduksjonsprogram, jf. introduksjonsloven § 6 og § 19 første ledd.

Tilsynet vil omfatte om kommunen sikrer:

- Kravene til den individuelle planen for introduksjonsprogrammet i § 6.
- Kravene til den individuelle planen for opplæring i norsk og samfunnskunnskap i § 19 første ledd og forskrift om læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.
- Den individuelle planen for opplæring i norsk og samfunnskunnskap skal inngå som en del av den individuelle planen for introduksjonsprogrammet.

Tilsynet omfatter ikke individuell plan for de som bare deltar i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven §§17 og 18, og ikke har denne opplæringen som en del av et introduksjonsprogram.

Hvem tilsynet omfatter
Tilsynet retter seg mot kommunen som ansvarlig for forvaltningen av introduksjonsloven.

Fylkesmannen vil i tilsynet intervjue følgende personer i kommunen:

- Rådmannen
- Kommunalsjef med ansvar for introduksjonsloven
- Ansvarlig leder for arbeidet med introduksjonsloven
- Saksbehandlere/programveiledere
- Deltakere i programmet

Siden kommuner er ulikt organisert, vil endelig oversikt over deltakere først bli klart etter kontakt med kommunen.

Gjennomføring av tilsynet
Foreløpig tidsplan er som følger:

1.11.17	Frist for innsending av dokumentasjon til fylkesmannen
6.12.17	Åpningsmøte, gjennomgang av saksmapper og intervjuer
Uke 51	Utsendelse av foreløpig tilsynsrapport
Uke 3	Frist for kommunen på foreløpig tilsynsrapport
Januar	Sluttmøte med kommunen
Jan/feb	Utsendelse av endelig tilsynsrapport

Det tas forbehold om endringer i planen.

Vi ber om at kommunen finner egnet sted for åpningsmøte, gjennomgang av saksmapper, intervjuer og sluttmøte.

Kontaktperson
Vi ber om at kommunen oppnevner en kontaktperson for dette tilsynet og melde det til fylkesmannen så snart som mulig. Kontaktperson og tilsynsleder hos fylkesmannen er seniorrådgiver Berit Aarnes, e-post fmtebar@fylkesmannen.no og telefon 35 586232.

Innsending av dokumentasjon
Vi ber Kragerø kommune om å sende inn den dokumentasjonen som fremgår av vedlegg 2 i dette brevet. Dokumentasjonen må være hos fylkesmannen seinest 1.november.

Med hilsen

Solrun Nistad Fleischer
utdanningsdirektør

Berit Aarnes
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift

Vedlegg

Kontrollspørsmål
Dokumentasjonskrav
Gjennomføring av tilsynet

Kapittel 2.2: Utarbeider kommunen en individuell plan som fastsettes ved enkeltvedtak?	JA/NEI
Utarbeider kommunen en skriftlig individuell plan som er samlet til ett helhetlig dokument?	
Har kommunen utarbeidet en individuell plan som oppfyller minstekravene i loven innen tre måneder etter bosetting i kommunen eller etter at krav om deltakelse ble fremsatt?	
Inngår den individuelle planen for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap som en del av den individuelle planen for hele introduksjonsprogrammet?	
Samarbeider de i kommunen som er ansvarlig for introduksjonsprogrammet (flyktningetjenesten/NAV/programrådgiver) med de som er ansvarlig for norskopplæringen (voksenopplæringen/skolen/lærer)?	
Er innholdet i den individuelle planen begrunnet?	
Vises det i den individuelle planen til introduksjonsloven § 6 og § 19 første ledd?	
Gir kommunen deltakeren så snart som mulig skriftlig underretning om fastsettelsen av den individuelle planen?	
Vises det i underretningen til klageadgang, klagefrist, klageinstans, den nærmere fremgangsmåte ved klage og retten til å se sakens dokumenter?	
Kapittel 2.3: Er planen individuelt tilpasset og utarbeidet i samråd med deltakeren?	**JA/NEI**
Har kommunen gjennomført en kartlegging av deltakerens kompetanse og opplæringsbehov?	
Har kommunen gitt deltakeren veiledning om hva den individuelle planen er og hva som er formålet med planen?	
Er den individuelle planen utarbeidet i samråd med deltakeren?	
Vurderer kommunen i hvert enkelt tilfelle behovet for tolk?	
Benytter kommunen kvalifisert tolk dersom det er behov for det?	
Fremgår deltakerens mål av den individuelle planen?	
Skilles det mellom mål som ligger innenfor rammen av introduksjonsprogrammet og mål som ligger lenger frem i tid?	
Inneholder planen både hovedmål og delmål?	
Viser planen hvilken fremdrift som er forventet for de ulike målene?	
Er målene i deltakerens individuelle plan i samsvar med introduksjonslovens formål og siktemålene i § 4 første ledd om grunnleggende ferdigheter i norsk, grunnleggende innsikt i norsk samfunnsliv og forberedelse for deltakelse i yrkeslivet?	
Er målene for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap fastsatt i samsvar med nivå, kompetansemål og emner som beskrevet i forskriften om læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere?	
Har kommunen begrunnet og dokumentert sin beslutning om innholdet i den individuelle planen dersom kommunen og deltakeren er uenig i innholdet?	
	JA/NEI

Kapittel 2.4: Inneholder den individuelle planen programmets start, tidsfaser og en angivelse av tiltakene i programmet?	
Fremgår tidspunktet for programmets start og varighet av den individuelle planen?	
Er de tre obligatoriske innholdselementene norskopplæring, samfunnskunnskap og tiltak som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til yrkeslivet med i den individuelle planen?	
Fremgår det av den individuelle planen når tiltakene skal gjennomføres (tidsfaser)?	
Fremgår det av den individuelle planen hvem som har ansvaret for å gjennomføre de ulike tiltakene (ansvarsforhold)?	
Fremgår det av den individuelle planen hvordan deltakeren skal få gjennomført pliktig opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven § 17 innenfor rammen av programmet?	
Kapittel 2.5: Tas den individuelle planen opp til ny vurdering med jevne mellomrom og ved vesentlig endring i deltakerens livssituasjon?	**JA/NEI**
Følger kommunen opp deltakerens fremgang i programmet?	
Følger kommunen opp deltakerens fremgang i opplæringen i norsk og samfunnskunnskap?	
Tas den individuelle planen opp til ny vurdering minst en gang i halvåret?	
Tas den individuelle planen opp til ny vurdering ved vesentlig endring i deltakerens livssituasjon?	
Foretas det en ny vurdering både for planen for introduksjonsprogrammet og for planen for opplæring i norsk og samfunnskunnskap?	
Gjøres revideringer i planen i samråd med deltakeren?	
Kapittel 2.6: Fastsettes vesentlige endringer i den individuelle planen ved enkeltvedtak?	**JA/NEI**
Får deltakeren forhåndsvarsel og anledning til å uttale seg før kommunen fastsetter vesentlige endringer i den individuelle planen?	
Gjøres vesentlige endinger i planen skriftlig (ev. får deltakeren en ny skriftlig plan)?	
Begrunner kommunen beslutningen om vesentlige endringer i planen?	
Gir kommunen deltakeren så snart som mulig skriftlig underretning om fastsettelsen av vesentlige endringer i den individuelle planen?	
Vises det i underretningen om vesentlige endringer i planen til klageadgang, klagefrist, klageinstans, den nærmere fremgangsmåte ved klage og retten til å se sakens dokumenter?	

VEDLEGG til tilsynsvarsel – Redegjørelse og dokumentasjon fra kommunen
Kommunen sender følgende til Fylkesmannen innen 1. november 2017:

Redegjørelse

Vi ber kommunen svare på følgende spørsmål i en egen redegjørelse. I den grad det foreligger dokumentasjon som understøtter redegjørelsen, ber vi om at det henvises til denne underveis.

1. Organisering av kommunens arbeid med introduksjonsloven:

a. Ansvars- og rollefordeling (hvem har på vegne av kommunen ansvar for introduksjonsordningen, norskopplæring, voksenopplæring i grunnskolefag, etc.)

b. Beskrivelse av eventuell bruk av eksterne tjenester, herunder inngåtte avtaler mellom kommunen og tjenesteleverandøren.

2. Informasjonsflyt mellom kommunale etater/kontorer som har med introduksjonsprogrammet å gjøre.

3. Hvordan kommuneledelse og eventuell politisk nivå blir orientert om saksområdet.

4. Hvordan kommunen sikrer at lovens krav om at introduksjonsprogram er helårlig og på full tid blir ivaretatt.

Dere sender også inn følgende:

a. Organisasjonskart som viser hvem som har ansvar for kommunens arbeid med introduksjonsloven.

b. Skriftlige rutiner som gjelder utarbeidelse av individuell plan.

For punkter der det ikke foreligger skriftlig dokumentasjon, redegjør kommunen for forholdet.

Fylkesmannen ber om at følgende blir lagt frem under tilsynsbesøket den 6. desember 2017:

Dokumentasjon

I den grad det foreligger ber vi om at følgende blir lagt frem under tilsynsbesøket. Hvis kommunen har dokumentasjon utover det som er listet opp nedenfor, og dere anser denne som *relevant for tilsynet*, ber vi om at dette legges ved.

Vi ber om saksmapper for 10 deltakere med dette innholdet:

c. Enkeltvedtak om tildeling av introduksjonsprogram, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, grunnskolefag

d. Andre enkeltvedtak, for eksempel opphør av program, forlenget program, vesentlige endringer av IP

e. Alle journalnotater

f. Individuell(e) plan(er) for både norskopplæring, grunnskoleopplæring og introduksjonsprogrammet

g. Kartlegginger, for eksempel av vedkommende sitt opplæringsbehov/hvilke tiltak vedkommende kan nyttiggjøre seg

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 16/03185-11
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang	Møtedato
Kragerø kontrollutvalg	12.02.2018

Revurdering av Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019 Kragerø kommune

Forslag fra sekretariatet:

Kontrollutvalget ber Telemark kommunerevisjon IKS gjøre nødvendige revurderinger knyttet til Overordnet analyse av Kragerø kommune og legge frem forslag til revidert Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019 i neste møte.

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget behandlet i sitt møte 25.4.2016 sak 13/16 Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019 Kragerø kommune. Kommunestyret ga i sitt møte 19.5.2016 sin tilslutning til planen og fa fullmakt til kontrollutvalget for å endre planen etter behov i perioden. Planen består av følgende prosjekter:

1. Byggesaksbehandling (behandlet i kontrollutvalgets møte 6.2.2017 sak 2/17)
2. Boplikt i Kragerø (forventes levert til kontrollutvalgets møte 7.5.2018)
3. Introduksjonsprogrammet
4. Sosialtjenesten

Saksopplysninger:

Fylkesmannen i Telemark gjennomførte i desember 2017 tilsyn med Kragerø kommunes forvaltning av introduksjonsloven med spesifikt tema individuell plan for deltakere i introduksjonsprogrammet. Det ble ikke avdekket lovbrudd eller gitt merknader i tilsynet, som redegjøres for i egen sak.

Prosjektet Introduksjonsprogrammet i Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019 var også tenkt å dreie seg om bruk av individuell plan og tiltak i programmet sett opp mot krav og mål. Siden dette nettopp har vært undersøkt av fylkesmannen, kan det virke unødvendig å bruke de begrensede ressursene til forvaltningsrevisjon på det samme for kontrollutvalget.

Samtidig er vi nå over halvveis i inneværende kommunestyreperiode/planperiode, og det kan uansett være aktuelt å gjøre en revurdering av risiko og vesentlighet knyttet til tjenesteområdene i Kragerø kommune.

Vurdering fra sekretariatet:

Sekretariatet vil ikke anbefale å gjennomføre prosjektet Introduksjonsprogrammet nå. Kontrollutvalgets reelle valg står dermed mellom å gjennomføre det siste vedtatte prosjektet Sosialtjenesten nå, eller å be

revisjonen gjøre en revurdering av risiko og vesentlighet for tjenesteområdene – en rullering av Overordnet analyse ut fra dagens kunnskap, med forslag til revidert Plan for forvaltningsrevisjon.

Som kjent valgte kontrollutvalget å utvide undersøkelsene knyttet til prosjektet Boplikt i Kragerø. Denne utvidelsen skulle finansieres gjennom redusert ramme for de gjenstående prosjektene i vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon. Utvalget kan derfor ikke forvente å få seg forelagt to omfattende forvaltningsrevisjoner til i inneværende periode. Det kan derfor være formålstjenlig å bruke noen ressurser nå på å gjøre en fornuftig prioritering av de resterende midlene til forvaltningsrevisjoner i inneværende periode.

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 16/05309-7
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang	Møtedato
Kragerø kontrollutvalg	12.02.2018

Bestilling av prosjektplan for selskapskontroll

Forslag fra sekretariatet:

Kontrollutvalget ber Telemark kommunerevisjon IKS utarbeide et tilbud om og plan for selskapskontroll i form av forvaltningsrevisjon i Kragerø Fjordbåtselskap IKS med tema samfunnsansvar og etikk, i samsvar med vedtatt Plan for selskapskontroll 2016-2019. Prosjektet søkes gjennomført for begge eierne av selskapet i fellesskap, men dette er ikke en forutsetning. Tilbud og prosjektplan bes fremlagt til neste møte.

Bakgrunn for saken:

Kragerø kontrollutvalg behandlet i sitt møte 25.4.2016 sak 14/16 Plan for selskapskontroll 2016-2019, og følgende innstilling ble oversendt kommunestyret:

Kommunestyret vedtar plan for selskapskontroll 2016-2019 slik den foreligger med følgende temaer:

1. *Gjennomføring av virksomhet – eierstyring/måloppnåelse i Kragerø kunstskole AS. Anbefales som forvaltningsrevisjon i selskap. Kan gjennomføres når som helst.*
2. *Føringer for eierskap og opplæring av eierrepresentanter. Anbefales som generell oppfølging av føringer og tidligere anbefalinger. Anbefales som eierskapskontroll og kan gjennomføres når som helst.*
3. *Samordning av føringer for eierskap. Anbefales som generell kontroll, eventuelt se på dette for Vekst i Grenland IKS. Anbefales som eierskapskontroll, som bør gjøres felles med andre der det er aktuelt. Kan gjennomføres når som helst.*
4. *Samfunnsansvar og etikk i Kragerø Fjordbåtselskap IKS, kan omfatte flere selskap. Anbefales som forvaltningsrevisjon i selskap – bør eventuelt gjøres sammen med andre eiere. Kan gjennomføres når som helst.*
5. *Gjennomføring av virksomhet – måloppnåelse i Vekst i Grenland IKS og/eller Kragerø Fjordbåtselskap IKS. Anbefales som forvaltningsrevisjon i fellesskap med andre eiere. Kan gjennomføres når som helst.*

Kommunestyret gir kontrollutvalget fullmakt til å endre planen i planperioden.

Kommunestyret ga sin tilslutning til planen i sitt møte 19.5.2016 sak 41/16. Etter nye vurderinger valgte kontrollutvalget ikke å sette i gang selskapskontroll i Kragerø kunstskole AS. Det andre prosjektet i planen ble bestilt, og kontrollutvalget behandlet rapporten Rammer for eierstyring – opplæring,

representasjon, avklaring og rapportering i sitt møte 30.10.2017 sak 34/17. Det er nå tid for å bestille neste prosjekt.

Saksopplysninger:

Når kontrollutvalget nå skal bestille sin neste selskapskontroll, er det tre prosjekter igjen i vedtatt plan. I tillegg har kontrollutvalget fått fullmakt til å endre planen om det skulle være behov for det. Den selskapskontrollen som ble behandlet 30.10.2017, var en generell eierskapskontroll som omhandlet kommunens utøvelse av eierskap på tvers av selskaper. Kontrollutvalget kan nå gå videre med et prosjekt om samordning av føringer for eierskap, noe som også vil være en generell kontroll, men som kan spisses mot ett selskap (prosjekt 3 i planen).

Alternativt kan kontrollutvalget gå mer konkret inn i ett selskap, som beskrevet i prosjekt 4 og 5 i vedtatt plan. Prosjekt 4 omhandler samfunnsansvar og etikk i Kragerø Fjordbåtselskap, men kan også omfatte flere selskap. I planen er dette anbefalt gjennomført med vekt på oppfølging av reglene om offentlige anskaffelser. I prosjekt 5 er temaet gjennomføring av virksomhet og måloppnåelse, og det er anbefalt et prosjekt inn mot Vekst i Grenland og/eller Kragerø Fjordbåtselskap. Begge disse prosjektene er anbefalt gjennomført som forvaltningsrevisjon i selskap.

Vurdering fra sekretariatet:

Kontrollutvalget avsluttet sitt arbeid knyttet til mottatt bekymringsmelding om Kragerø Fjordbåtselskap IKS i desember 2017, etter at bekymringsmeldingen ble trukket tilbake. Kontrollutvalget kan likevel nå gjennomføre selskapskontroll i form av forvaltningsrevisjon i dette selskapet, i samsvar med vedtatt Plan for selskapskontroll. Da det ble gjennomført en analyse av kommunens eierskap, og Plan for selskapskontroll ble vedtatt for knappe to år siden, var dette vurdert som så aktuelt at det ble lagt inn i planen. Ut fra de drøftinger som har vært i utvalget sist høst, kan prosjektet om samfunnsansvar og etikk i Kragerø Fjordbåtselskap IKS være aktuelt å velge.

Dersom det igangsettes en selskapskontroll i Kragerø Fjordbåtselskap IKS, vil sekretariatet anbefale at denne søkes gjennomført sammen med Telemark fylkeskommune, siden Kragerø kommune og Telemark fylkeskommune er eiere av selskapet med 50% hver. Telemark kontrollutvalg bestilte imidlertid i sitt møte 1.2.2018 sak 3/18 følgende undersøkelse:

Kontrollutvalet ber sekretariatet og revisjonen til neste møtet besvare følgande spørsmål i samband med båtkjøpet av Perlen:

- *Er lov om lov om offentlege anskaffingar følgt*
- *Er det betalt markedspris for båten*
- *Kan det gjevast ei nærare orientering av varslet*

Det kan bety at det ikke er aktuelt å gjennomføre selskapskontrollen i samarbeid med Telemark kontrollutvalg. Det betyr likevel ikke at Kragerø kontrollutvalg ikke kan gjennomføre prosjektet for Kragerø kommune som eier.

Vedlegg:

Plan for selskapskontroll Kragerø

TELEMARK
KOMMUNEREVISJON IKS

Forslag til plan for selskapskontroll 2016 - 2019

Kragerø kommune

2016 :: 415 005
Ferdigstilt 08.04.16

Om Telemark kommunerevisjon IKS

Telemark kommunerevisjon IKS er et av landets største interkommunale revisjonsselskaper. Alle de 18 kommunene i Telemark, kommunene Larvik og Lardal i Vestfold og Telemark fylkeskommune er eiere av selskapet. Vi utfører revisjon og andre tjenester for våre eiere og andre kommunale/fylkeskommunale aktører.

Fra 2015 samarbeider vi faglig og administrativt med de interkommunale revisjonsordningene Buskerud kommunerevisjon IKS, Vestfold kommunerevisjon og Sandefjord distriktsrevisjon.

Telemark kommunerevisjon IKS har bred erfaring med selskapskontroll og gjør forvaltningsrevisjon innenfor en rekke områder, og med forskjellige innfallsvinkler. Våre ansatte har samfunnsfaglig, økonomisk og juridisk utdanning på mastergradsnivå, og har god kompetanse innen offentlig forvaltning.

Du kan lese mer på vårt nettsted www.tekomrev.no.

Innhold

Om Telemark kommunerevisjon IKS 1

1 Innledning 3
1.1 Bakgrunn 3
1.2 Kontrollutvalgets ansvar for planlegging av selskapskontroll 3
1.3 Hvem kan bli kontrollert? 4
1.4 Selskapskontroll - innhold og begrepsbruk 4
1.5 Gjennomføring og rapportering av kontrollen 5

2 Eierskap i Kragerø kommune 7
2.1 Eierskapsmelding 7
2.2 Kommunens eierskap 7
2.3 Tidligere selskapskontroller 7

3 Prioriteringer i planperioden 8
3.1 Eierskapskontroll 8
3.2 Forslag om forvaltningsrevisjon i selskap 9

4 Plan for selskapskontroll 11

Vedlegg 11

Foto forside: www.effective.com

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Kommunen kan engasjere seg i virksomheter og legge ulike oppgaver til fristilte organisasjonsformer som interkommunalt samarbeid, interkommunale selskaper, aksjeselskaper o.l. Kommunestyret står i stor grad fritt til å velge hva slags organisasjonsform slik virksomhet skal ha. Hvilken organisasjonsform kommunestyret velger, har avgjørende betydning for kommunestyrets styringsmuligheter. Ulike selskapsformer har egne styringsorganer, og er regulert av særskilt lovgivning, som bl.a. fastsetter forholdet mellom eierne (kommunen) og selskapets styringsorgan.

En evaluering av offenleglova[1] viser at det er lav kunnskap om loven i selvstendige offentlige rettssubjekter. Videre viser evalueringen at mange offentlige selskap, selv om de forvalter til dels svært store offentlige verdier, får få innsynsbegjæringer. Mange mener at ressursbruken på å etablere rutiner, systemer og kompetanse i organisasjonen er urimelig i forhold til det lave antallet inn-synsbegjæringer de mottar.

Viktige betingelser for folkevalgt styring er åpenhet, etikk og kontroll. NIBR har undersøkt hvordan norske kommuner ivaretar hensynet til god folkevalgt styring over den delen av kommunens virksomhet som er organisert i selskap.[2] De fleste som ble spurt i undersøkelsen, mener at kommunestyret ikke får nok informasjon og ikke er godt nok orientert, og at kontrollrutinene ikke er tilstrekkelige. Dette gir utfordringer når det gjelder demokratisk, folkevalgt styring, innsyn og kontroll med virksomheten.

1.2 Kontrollutvalgets ansvar for planlegging av selskapskontroll

Kommuneloven § 77 nr. 5 og kontrollutvalgsforskriften § 13 slår fast at kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper m.m. Kontrollutvalget skal påse at det utarbeides en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal bygge på en overordnet analyse av kommunens eierskap ut fra vurderinger av risiko- og vesentlighet. Planen skal vedtas av kommunestyret, senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert.

[1] Gjennomført av Oxford research i 2015 på oppdrag fra Justisdepartementet (http://www.oxfordresearch.no/media/270943/evaluering_av_offentleglova_oxford_research.pdf)

[2] Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR) på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2015:1 (www.nibr.no)

Kontrollutvalget i Kragerø har bedt Telemark kommunerevisjon IKS om å utarbeide analyse og forslag til plan for selskapskontroll. Vårt forslag viser aktuelle tema for selskapskontroll i Kragerø kommune basert på en vurdering av risiko og vesentlighet. Det er kommunestyret som bevilger ressurser til selskapskontroll, og dermed bestemmer i hvilket omfang planen skal gjennomføres.

Kommunens eierskap i Telemark kommunerevisjon IKS og Telemark kontrollutvalgssekretariat framgår av oversikten i vedlegget. Telemark kommunerevisjon IKS er ikke uavhengige i forhold til disse to selskapene, og vi har derfor ikke vurdert behovet for selskapskontroll for disse.

1.3 Hvem kan bli kontrollert?

Reglene om selskapskontroll gjelder kommunalt eierskap i interkommunale selskap (IKS), aksjeselskap (AS) og interkommunale samarbeid etter kommuneloven § 27 når disse er selvstendige rettssubjekt. Kontrollen kan også gjelde datterselskap til disse organene.

Selskapskontroll gjelder ikke for stiftelser og kommunale foretak.

1.4 Selskapskontroll - innhold og begrepsbruk

Begrepet selskapskontroll dekker to former for kontroll:

- **Eierskapskontroll**: Kontroll med hvordan kommunen ivaretar sitt eierskap i selskap – forholdet mellom kommunestyret og eierorganet
- **Forvaltningsrevisjon i selskap**: Kontroll med hvordan selskapene styres og drives

En eierskapskontroll er i hovedsak rettet mot *kommunen*. Hovedspørsmålet i en *eierskapskontroll* er om kommunen har retningslinjer for utøvelse av eierskap, og om disse er i samsvar med gjeldende regler og anbefalinger for godt eierskap. Videre undersøker en om eierskap utøves i samsvar med gjeldende regler og kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Selskapets drift og aktiviteter kan en kontrollere gjennom en forvaltningsrevisjon, på samme måte som det gjøres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet. De fleste tema og vinklinger kan undersøkes gjennom en forvaltningsrevisjon. Forvaltningsrevisjon skal gjennomføres i samsvar med god kommunal revisjonsskikk[3], og er regulert i kommuneloven § 77 nr. 4, kontrollutvalgsforskriften og revisjonsforskriften.

1.5 Gjennomføring og rapportering av kontrollen

Iverksetting av selskapskontroll
Kommunestyret skal vedta planen for selskapskontroll og skal stille ressurser til rådighet for gjennomføringen. Kontrollutvalget sørger for at eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon blir gjennomført. Det er vanlig og hensiktsmessig at kommunestyret gir kontrollutvalget myndighet til å gjøre endringer i planen.

[3] God kommunal revisjonsskikk for forvaltningsrevisjon er definert i RSK 001, fastsatt av Norges kommunerevisorforbund.

Avtalen kommunen har med Telemark kommunerevisjon IKS dekker ikke selskapskontroll. Gjeldende ordning er at kontrollutvalget ber om tilbud på en selskapskontroll, og vurderer bestillingen ut fra tilbudet de får.

Gjennomføring av eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon
Det er ikke stilt krav om kvalifikasjoner for den som skal gjennomføre eierskapskontroll. Det er heller ikke stilt metodiske krav til eierskapskontrollen. Det vanlige er at eierskapskontroll gjennomføres av revisor, eventuelt av kontrollutvalgets sekretariat.

Forvaltningsrevisjon i selskap skal utføres av revisor i samsvar med god kommunal revisjonsskikk og gjeldende kvalifikasjonskrav for forvaltningsrevisjon.

En eierskapskontroll er vanligvis mindre ressurskrevende enn en forvaltningsrevisjon.

Innsynsrett
Kommuneloven § 80 regulerer kontrollutvalgets og kommunens revisors innsynsrett i selskaper. Innsynsretten gjelder i interkommunale selskaper, interkommunalt samarbeid som er organisert som selvstendig rettssubjekt og aksjeselskaper med kommunale/fylkeskommunale eiere.

Det er ikke innsynsrett i selskap som har private eller statlige medeiere. Her kan kontrollutvalgets innsynsrett reguleres i vedtektene. Hvis den ikke er regulert, må kontrollutvalget be styret om samtykke til innsyn, eventuelt etter avklaring med eierne.

Rapportering om eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon
Etter gjennomført eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon lager vi en rapport til kontrollutvalget for behandling. Kontrollutvalget skal rapportere sitt arbeid til kommunestyret. Denne rapporteringen skjer normalt ved at kontrollutvalget sender rapporten med sin innstilling til kommunestyret for behandling.

2 Eierskap i Kragerø kommune

2.1 Eierskapsmelding

Kommunestyret i Kragerø vedtok i 2016 (sak 6/16) eierstyringsprinsipper for kommunen. Innholdet i disse prinsippene er nærmere omtalt i kapittel 3.

2.2 Kommunens eierskap

Vi har hentet oversikt over kommunens eierskap fra kommunen og fra Proff.no og Brønnøysundregistrene.[4] I den grad det ikke er samsvar mellom disse kildene, har vi bygget på de offentlige registrene. Vi kan ikke si med sikkerhet at kommunen ikke har annet eierskap enn det som framgår her.

Oversikt og informasjon om selskapene framgår av vedlegg til rapporten.

2.3 Tidligere selskapskontroller

Kragerø kommune har i perioden 2012-2015 gjennomført følgende kontroller:

Selskap	Tema/anbefalinger
Kragerø Fjordbåtselskap AS	Selskapet ble anbefalt å innføre rutiner for å sikre at offentleglova følges og foreta en vurdering av selskapets skattemessig forhold og skatteplikt. Det ble også gitt anbefalinger til eierkommunene knyttet til eierstrategi, vedtekter og delegasjon.
Delecto AS	Selskapet ble anbefalt å avklare om de er omfattet av reglene om offentlige anskaffelser, sikre at journal føres i samsvar med regler i arkivloven og signering av styreprotokoll i tråd med lovkrav. Kragerø kommune ble anbefalt å sikre systematisk folkevalgtopplæring om eierstyring, fullføre arbeidet med eiermelding og oppdaterer delegasjonsreglementet.

[4] Kommunen har gitt informasjon på forespørsel fra oss om hvilke aksjeselskap, interkommunale selskap og selvstendige interkommunale samarbeid som kommunen har eierandeler i eller deltar i pr 31.12.15.

3 Prioriteringer i planperioden

3.1 Eierskapskontroll

Vi foreslår at Kragerø kommune gjennomfører eierskapskontroll innenfor utvalgte tema. Prioriteringen av tema for eierskapskontroll bygger på en risiko- og vesentlighetsvurdering med bakgrunn i KS anbefalinger for godt eierskap, kommunens eiermelding og resultater av tidligere selskapskontroller.

Føringer for eierskap og opplæring av eierrepresentanter (anbefaling 1 - 8)
KS anbefaler at kommunene etablerer retningslinjer for utøvelsen av sitt eierskap. Kragerø kommune har som nevnt vedtatt eierstyringsprinsipper. Det er lagt til grunn at kommunen skal sette mål for selskapene og utarbeide eierstrategier.

Ifølge eierstyringsprinsippene skal kommunestyret ha en total gjennomgang av eierpolitikken hvert fjerde år, senest ett år etter konstituering av det nye kommunestyret. Ajourførte eierstrategier skal behandles årlig. Kommunestyret skal vedta rutiner for samhandling med foretakene og for å sikre at kommunestyrets syn blir videreformidlet til eierrepresentanter i generalforsamling og representantskap.

Det kan være aktuelt å undersøke hvordan disse og eventuelt andre tiltak kommune har truffet for å sikre at forvaltningen av eierskap er i samsvar med anbefalinger som er gitt er fulgt opp. Herunder hvilke tiltak kommunen har for å sikre folkevalgtopplæring i tråd med anbefalingene som er gitt av KS og i tidligere selskapskontroll. En slik kontroll vil være generell og rettet mot hele kommunens eierskap. Folkevalgtopplæring, fullmakter, avklaringer og rapportering til kommunestyret bør undersøkes.

Styre - evaluering og valg (tilråding 9 - 14)
Det er eiers ansvar å sørge for at styrets samlede kompetanse er tilpasset selskapets virksomhet. Kragerø kommune har lagt føringer for valg av styrerepresentanter og for styrearbeid i sine eierstyringsprinsipper. Føringer lagt i prinsippene er i tråd med de anbefalinger som er gitt. Det kan være aktuelt å undersøke hvordan kommunen har sikret at disse forventningen er formidlet til selskapene som kommunen har eierinteresser i og hvordan de er fulgt opp.

Samordning av føringer for eierskap – flere eiere
Kragerø kommune har eierinteresser i selskap sammen med andre kommuner. Det kan innebære at de forskjellige eierne gir hver sine føringer for eierskapsutøvelse,

målsetninger og styring av selskapene, og føringene kan til dels være motstridende. Kommunen har som ett av sine eierstyringsprinsipper at eierne i selskapene skal likebehandles. Her er det lagt til grunn at bruk av aksjonæravtaler, eiermøter og eierstrategier kan være tiltak for å sikre koordinering av eierinteresser. Det kan være aktuelt å undersøke hva Kragerø kommune gjør for å sikre samordning av føringer for eierskap.

3.2 Forslag om forvaltningsrevisjon i selskap

Samfunnsansvar og etikk (tilråding 15 - 19)
Kommunen har gjennom eierstyringsprinsippene etablert forventninger til selskapene på dette området, blant annet at kommunens etiske retningslinjer skal ligge til grunn for virksomhet i selskap kommunen har eierinteresser i. Det er også forventet at selskapene er bevisst sitt samfunnsansvar og det er satt krav til arbeidsgiverpolitikken.

Det kan være aktuelt å gjøre en forvaltningsrevisjon for å undersøke om dette er formidlet selskapene, men siden eierstyringsprinsippene nylig er vedtatt vil vi anbefale en slik kontroll først mot slutten av perioden. Tidligere selskapskontroller har gitt anbefalinger knyttet til oppfølging av reglene om offentlige anskaffelser, og kommunen har forventinger om at selskapene skal ha effektiv ressursbruk ved anskaffelser. Dette er derfor også et område som er aktuelt å undersøke. Kragerø Fjordbåtselskap IKS kan være et aktuelt selskap for en forvaltningsrevisjon med dette som tema, med vekt på oppfølging av reglene om offentlige anskaffelser. Dette kan også være aktuelt for Vekst i Grenland IKS.

Gjennomføring av virksomhet - måloppnåelse
Økonomistyring i selskap
Kragerø kunstskole AS har gått med underskudd de senere årene, og det er en klar risiko for at selskapet ikke drives på en økonomisk forsvarlig måte. Det kan derfor være aktuelt med en forvaltningsrevisjon i selskapet der en både ser på økonomistyring og selskapets virksomhet, herunder eiers mål for virksomheten og hvordan selskapet sikrer måloppnåelse.

Kollektivtransport
Kragerø fjordbåtselskap IKS skal drive kollektivtransport i skjærgården i Kragerø. Selskapet var tidligere organisert som et aksjeselskap, og er nå organisert som et IKS. Denne endringen samt at selskapet er ansvarlig for tjenester som er viktig for kommunen, gjør at det kan være aktuelt med forvaltningsrevisjon i selskapet. En

tidligere kontroll ga anbefalinger knyttet til oppfølging av reglene om offentlighet og offentlige anskaffelser, og dette kan som nevnt tidligere også være aktuelt å undersøke.

Næringsarbeid

Vekst i Grenland IKS ivaretar eierkommunenes næringsarbeid. Selskapet var tidligere organisert som et aksjeselskap og er nå organisert som et interkommunalt selskap. Selskapet har fått ansvar for alt næringsarbeidet i eierkommunene, og den enkelte kommune har overført ansatte med ansvar for næringsarbeid i kommunen til selskapet. Det kan derfor være aktuelt å se nærmere på hvilke føringer kommunen har gitt selskapet og hvordan selskapet gjennomfører oppgavene de er tildelt. Her kan det også være risiko knyttet til samordning av føringer fra eierne og krav til offentlighet, anskaffelser og støtte som nevnt tidligere.

Forventninger om utbytte

Kragerø kommune har forventinger om årlig utbytte fra Kragerø Energi. Grunnet store investeringer hos selskapet er det ikke ventet utbytte før regnskapsåret 2017 er avsluttet. Det kan være aktuelt å undersøke nærmere hvorvidt kommunenes ønske om utbytte balanseres mot selskapets behov for å sikre egenkapital og nødvendige investeringer. Vi har imidlertid ikke prioritert å foreslå dette i denne perioden.

4 Plan for selskapskontroll

Vi foreslår følgende selskapskontroller:

Tema	Generell/selskap	Kontrollform	Tidspunkt
Gjennomføring av virksomhet – økonomistyring/ måloppnåelse	Kragerø kunstskole AS	Forvaltningsrevisjon i selskap	Kan gjennomføres når som helst
Føringer for eierskap og opplæring av eierrepresentanter	Generell – oppfølging av føringer og tidligere anbefalinger	Eierskap	Kan gjennomføres når som helst
Samordning av føringer for eierskap	Generell – ev se på dette for Vekst i Grenland IKS	Eierskap – kan ev gjøres sammen med andre eiere	Kan gjennomføres når som helst
Samfunnsansvar og etikk	Kragerø Fjordbåtselskap IKS, kan omfatte flere selskap	Forvaltningsrevisjon i selskap – bør ev. gjøres sammen med andre eiere	Kan gjennomføres når som helst
Gjennomføring av virksomhet - måloppnåelse	Mulige selskap: Vekst i Grenland IKS og/eller Kragerø Fjordbåtselskap IKS	Forvaltningsrevisjon i selskap – bør gjøres sammen med andre eiere.	Kan gjennomføres når som helst

Vedlegg

- Oversikt over Kragerø kommunes eierinteresser i selskaper per 1.1.2016 og beskrivelse av selskapene
- KS' Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll[5]

[5] Kommunenes sentralforbund 15. november 2015.

Oversikt over Kragerø kommunes eierinteresser i selskaper per 1.1.2016 og beskrivelse av selskapene

Selskaper med full innsynsrett iht. koml. § 80:

Interkommunale selskap (IKS)	Kommunens eierandel	Opplysninger om selskapet (alle tall fra 2014)	Kontorkommune og andre eierkommuner
Kragerø Fjordbåtselskap IKS	50 %	Egenkapitalandel: 7,8 % Egenkapital 3,537 mill. kr. Totalrentabiliet: 3,6 % Likviditetsgrad: 1,3 Gjeldsgrad: 11,3 Selskapet ble etablert som et IKS i 2013. Formål: Formålet med selskapet er å tjene eiernes behov for å drive allmenn tilgjengelig kollektivtransport med fartøy i rute i skjærgården I Kragerø. Selskapet kan ikke drive rutegående virksomhet i andre geografiske områder. Annet: Det var selskapskontroll i 2011 da selskapet var et AS, med anbefalinger for både eierkommunene og selskapet. Det kan være aktuelt med en forvaltningsrevisjon mot slutten av perioden.	Kontorkommune Kragerø 50 % Telemark fylkesk.
Gea Norvegica Geopark IKS	2,29 %	Årsregnskapet kan ikke finnes i offentlige kilder. Egenkapitalen i 2013 var 1 268 000 kr. Regnskapsmessig resultat var – 272 000 kr. Deltakeransvar lik eierprosent. Formål: Selskapet har som formål, gjennom en felles organisasjon, å tilrettelegge og forestå en god og informativ presentasjon av områdets geologiske naturarv. Dette omfatter også å vise sammenhenger mellom geologisk mangfold og betydningen dette har for menneskene i dag, i fortid og i framtid (herunder biologisk mangfold, miljøforhold, samfunnsutvikling, kultur, jordbruk, utnyttelse av geologiske naturressurser m.m.). Målsettingen er at selskapet skal bidra aktivt til: Utviklingen av det gode bosted. Dette omfatter tiltak som kan gi befolkningen økt innsikt i bostedet og derved styrke identitetsfølelsen. Undervisning i skoler og høyskoler gjennom tilrettelegging og utvikling av tilbud. I samarbeid med lokale aktører utvikle et grunnlag for kvalitetsturisme med utgangspunkt i den geologiske naturarven (geoturisme). Stimulere til lokal næringsutvikling med basis i muligheter som geologien i området gir. Bidra til markedsføring / "branding" av regionen internasjonalt.Selskapet skal	Kontorkommune Porsgrunn 34,4 % Vestfold fylkeskom. 34,4 % Telemark fylkeskom. 9,63 % Skien 6,42 % Porsgrunn 7,80 % Larvik 2,75 % Bamble 1,38 % Nome 0,46 % Lardal 0,46 % Siljan

		bidra til å samordne aktiviteter som utføres av ulike aktører, som for eksempel fylkesmennene, kommunene, næringsliv, interesseorganisasjoner og ideelle organisasjoner, ved forvaltning og drift av attraksjoner i geoparkområdet. Partene forutsetter at en del praktiske oppgaver knyttet til driften av geoparken best vil kunne løses ved at dette blir ivaretatt av de enkelte eierne. Dette gjelder bl.a. rydding, vedlikehold, skilting og kontakt med grunneiere. Fordelingen av de konkrete oppgaver mellom de deltagende kommuner og fylkeskommuner vil bli regulert nærmere i en egen avtale mellom disse. Selskapet vil arbeide for å oppnå status som en Europeisk Geopark godkjent av UNESCO og det europeiske geoparknettverket ("European Geopark Network"; EGN). Videre å bli deltaker av EGN og skal sørge for en drift i henhold til "EGN Charter". Annet: Telemark fylkeskommune har hatt eierskapskontroll i 2014. Selskapet ble anbefalt å sikre at egne styrerepresentanter ble registrert i styrevervregisteret, at revisor og kontrollutvalg ble varslet om generalforsamling og sikre instruks til styret og daglig leder.	
Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS	3,3 %	Egenkapitalandel: 16 % Egenkapital kr 600 000 Gjeldsgrad: 5,2 Formål: Utføre den lovpålagte sekretærfunksjonen for deltakernes kontrollutvalg. Selskapet kan utføre tilsvarende oppgaver for andre bestillere. Annet: Ikke hatt selskapskontroll.	Kontorkommune Bø. Telemark fylkeskommune og 17 kommuner i Telemark, Aus-Agder fylkeskommune og 10 kommuner i Aust-Agder, Vest-Agder fylkeskommune og fire kommuner i Vest-Agder.
Telemark kommunerevisjon IKS	4,0 %	Egenkapitalandel: 59,9 % Egenkapital 6,1 mill. kr. Totalrentabilitet: 3,7 % Gjeldsgrad: 0,7 Formål: Utføre lovpålagte revisjonsoppgaver samt andre revisjonsoppdrag og rådgivning for deltakerne. I tillegg å utføre revisjonsoppdrag og rådgivning for andre selskaper. Selskapet har ikke erverv til formål.	Kontorkommune Skien. Larvik, Lardal, samtlige kommuner i Telemark og Telemark fylkeskommune

		Annet: Ikke hatt selskapskontroll.	

Kragerø kommune opplyser at de nå er med i Interkommunalt arkiv for Buskerud Vestfold og Telemark IKS. Dette er ikke blitt oppdatert i offentlige registre.

Heleide kommunale aksjeselskap (AS)	Kommunens eierandel	Opplysninger om selskapet (alle tall fra 2014)	Kontorkommune og andre eierkommuner
Kragerø kunstskole AS	100 %	Egenkapitalandel: - 335,1 % Egenkapital – 2,915 mill. kr. Totalrentabilitet: - 103,7 % Gjeldsgrad: - 1,3 Vi har sett på regnskapstall for perioden 2010 – 2014 og alle årene har hatt negativt driftsresultat. Selskapet hadde positiv egenkapital i 2010, men har etter det hatt negativ egenkapital. Formål: Drive kunstfaglig utdanning basert på offentlige godkjente lærerplaner. Skoledriften utøves av eget skolestyre som er underlagt AS'styret. Selskapet kan drive med næringsrelatert virke etter styrets nærmere bestemmelse. Eventuell næringsrelatert virksomhet skal ha til formål å være en styrke for selskapets identitet. Selskapet skal bidra til en positiv utvikling innen kunst og kultur i Kragerø kommune, Telemark fylke og i regionen. Selskapet skal ikke ha til formål å skaffe eieren økonomisk utbytte. Eventuelle overskudd skal forbli i selskapet og disponeres til formål som styrker skolens drift. Annet: Ikke hatt selskapskontroll.	Kontorkommune Kragerø
Delecto AS (Tidligere navn Kragerø industri og service AS)	100 %	Egenkapitalandel: 49,2 % Egenkapital 6,784 mill. kr. Totalrentabilitet: 4,3 % Gjeldsgrad: 1 Formål: Selskapet skal gi arbeidstilbud, arbeidstrening og bistand til personer med nedsatt arbeidsevne, som ønsker arbeid. Selskapet skal skape varige tilrettelagte arbeidsplasser for personer med nedsatt arbeidsevne som ikke uten videre kan nyttiggjøre seg andre	Kontorkommune Kragerø

		arbeidstilbud. Arbeidet ved selskapet skal baseres på fremstilling av varer og tjenester for det ordinære marked. Arbeidet skal bidra til å kvalifisere og utvikle ressurser hos arbeidstakerne. Muligheten for yrkesrettet attføring må holdes åpen. Selskapet skal drive arbeidsutprøving og arbeidstrening til personer med usikre muligheter på arbeidsmarkedet. Selskapet skal gi bistand og oppfølging til personer med usikre muligheter på arbeidsmarkedet som ønsker arbeid på ordinære arbeidsplasser. Selskapet skal tilby avklaring, rådgiving og motivasjon til personer som av ulike grunner har falt ut av arbeidsmarkedet eller har problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet. Selskapet skal ikke ha til formål å skaffe eierne økonomisk utbytte, og eventuelle overskudd skal forbli i selskapet og komme selskapet og deltakerne til gode. Annet: Selskapskontroll i 2014	
Kragerø Energi Holding AS	100 %	Egenkapitalandel: 37,3 % Egenkapital 90,189 mill. kr. Totalrentabilitet: 6,2 % Gjeldsgrad: 1,7 (Konsernregnskapstall) Formål: Å eie aksjer i andre selskap, investere i aksjer og andre verdipapirer, samt annen virksomhet som står i naturlig tilknytning til dette. Annet: Ikke hatt selskapskontroll. Opprettet i 2012 – Kragerø Energi As har hatt selskapskontroll.	Kontorkommune Kragerø
Kragerø Energi AS	100 % Datterselskap Kragerø Energi Holding AS	Egenkapitalandel: 35,2 % Egenkapital 79,45 mill. kr. Totalrentabilitet: 5,8 % Gjeldsgrad: 1,8 Formål: Bygge og drive energinett i eget konsesjonsområde på en kostnadseffektiv måte med høy leveringskvalitet. Kragerø Energi AS skal i samarbeid med andre energileverandører omsette energi til lokale husholdninger og næringsliv, til konkurransedyktige priser og betingelser. Kragerø Energi AS skal kunne drive annen beslektet virksomhet som kan gi økonomisk lønnsomhet. Kragerø Energi AS skal legge til rette for og ivareta et godt arbeidsmiljø med mulighet for ansatte til personlig og faglig utvikling.	Kontorkommune Kragerø

		Annet: Selskapskontroll ble gjennomført høsten 2009, med anbefalinger både for kommunen og selskapet.	
Kragerø Energi Bredbånd AS	100 % Datterselskap Kragerø Energi Holding AS	Egenkapitalandel: 66,3 % Egenkapital 14,1 mill. kr. Totalrentabilitet: 11 % Gjeldsgrad: 0,5 Formål: Bygge og eie fiberoptiske kabelnett med tilhørende installasjoner samt levere tjenester knyttet til bredbånd i Kragerø Energi AS' konsesjonsområde samt virksomhet som naturlig faller innunder dette. Ikke hatt selskapskontroll.	Kontorkommune Kragerø
Kragerø Energi Installasjon AS	100 % Datterselskap Kragerø Energi Holding AS	Egenkapitalandel: 44,8 % Egenkapital: 4,2 mill. kr. Totalrentabilitet: 10,5 % Gjeldsgrad: 1,2 Formål: Installasjons- konsulent-, og handelsvirksomhet, høyspent installasjoner innenfor industri og nettselskaper, installasjon av utstyr til automatisering og prosesstyring, data/telekommunikasjon, og ENØK. Selskapet skal kunne drive annen beslektet virksomhet som kan gi økonomisk lønnsomhet. Selskapet skal legge til rette for og ivareta et godt arbeidsmiljø med mulighet for ansatte til personlig og faglig utvikling.	Kontorkommune Kragerø
Kragerø Kraft AS	100 % Datterselskap Kragerø Energi Holding AS	Egenkapitalandel: 1,3 % Egenkapital kr 69 000 Totalrentabilitet: -24,1 % Gjeldsgrad: 76 Formål: Selskapet skal omsette kraft til husholdninger og næringslivet i og utenfor eget konsesjonsområde. Selskapet skal i samarbeid med kraftleverandører levere kraft til konkurransedyktige priser og betingelser. Selskapet skal kunne drive annen beslektet virksomhet som kan gi økonomisk lønnsomhet. Selskapet skal legge til rette for og ivareta et godt arbeidsmiljø med mulighet for ansatte til personlig og faglig utvikling.	Kontorkommune Kragerø

Grenland Vestfold Biogass AS	5,18	Egenkapital: 4,97 mill kr Egenkapitalandel: 90 % Totalrentabilitet 0 % Gjeldsgrad 0,1 Formål: Å ta ansvar for behandling av det våtorganiske avfallet (matavfall og slam) til selskapets aksjeeiere ved produksjon av biogass, biogjødsel og andre beslektede produkter, samt alt det som dermed står i forbindelse.	Kontorkommune Tønsberg 40,99 % VESAR AS 21,82 % Tønsberg Renseanlegg IKS Flere kommuner i Telemark og Vestfold

Selskaper uten innsynsrett:

Deleide kommunale aksjeselskaper	Kommunens eierandel	Opplysninger om selskapet	Kontorkommune og andre eierkommuner
Langøybrua AS	9,0 %	Egenkapitalandel: 96,9 % Egenkapital kr 31 000 Totalrentabilitet: - 93,3 % Gjeldsgrad: 0 (Alle tall fra 2014) Formål: Bygging og drift av bru til Langøy i Kragerø kommune, samt delta i bygging og drift av Langøyveien og fremtidig forbindelse til Gumøy.	Kontorkommune Kragerø 117 aksjonærer
Visit Kragerø AS	5,57 %	Egenkapitalandel: 41,6 % Egenkapital kr 288 000 Totalrentabilitet: 31,6 % Gjeldsgrad: 1,4 (Alle tall fra 2014) Formål: Selskapets virksomhet er: Produktutvikling, markedsføring og salg av aksjeeiernes reiselivsprodukter på oppdragsbasis. Andre serviceoppgaver overfor aksjeeierne på oppdragsbasis. Serviceoppgaver overfor kommunen på oppdragsbasis. Serviceoppgaver overfor andre samarbeidspartnere på oppdragsbasis, for eksempel for Kragerø Sentrumsforening. For øvrig alt som naturlig hører til for å fremme reiselivet i kommunen, herunder deltakelse i andre selskap.	Kontorkommune Kragerø

Formler og forklaringer for nøkkeltall:

Egenkapitaldel	(Sum egenkapital/totalkapital)*100 *Egenkapitaldelen viser hvor mye av totalkapitalen som er egenkapital. Over 40 % regnes som svært godt.*
Totalrentabilitet	(Resultat før skatt + finanskostnader)*100/gj.sn. totalkapital *Totalrentabiliteten viser hvor lønnsom virksomheten er. Over 15 % regnes som svært godt.*
Gjeldsgrad	Sum gjeld / Sum eigenkapital *Gjeldsgraden viser hvor stor gjelden er i forhold til egenkapitalen. En gjeldsgrad på 1 vil si at bedriften har like stor gjeld som egenkapital.*

KS' Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll[6]

ANBEFALING 1: OBLIGATORISK OPPLÆRING AV OG INFORMASJON TIL FOLKEVALGTE
Kommunene bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første 6 månedene av valgperioden. Det anbefales også at det nye kommunestyret tidlig i perioden får en oversikt over status for selskapene.

ANBEFALING 2: VURDERING OG VALG AV SELSKAPSFORM
Det er eiers ansvar å sikre en selskapsform som er tilpasset selskapets formål, eierstyringsbehov, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

ANBEFALING 3: FYSISK SKILLE MELLOM MONOPOL OG KONKURRANSEVIRKSOMHET
Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører i tillegg til monopolvirksomhet, bør som hovedregel skille ut den markedsrettede delen av virksomheten for å unngå rolleblanding og kryssubsidiering.

ANBEFALING 4: UTARBEIDELSE AV EIERSKAPSMELDINGER
Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper.

<u>Eierskapsmeldingen bør minimum ha disse hovedpunktene:</u>
1. Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid.
2. Politisk styringsgrunnlag gjennom kommunens prinsipper for eierstyring
3. Juridisk styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene.
4. Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder styringsdokumentene.
5. Selskapenes samfunnsansvar knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv.

ANBEFALING 5: UTARBEIDELSE OG REVIDERING AV STYRINGSDOKUMENTER
Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

ANBEFALING 6: EIERMØTER
KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra

[6] Kommunenes sentralforbund 15. november 2015.

kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.

ANBEFALING 7: EIERORGANETS SAMMENSETNING OG FUNKSJON
Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet. Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak.

ANBEFALING 8: GJENNOMFØRING AV GENERALFORSAMLINGER OG REPRESENTANTSKAPSMØTER
De formelle eiermøtene er generalforsamling eller representantskap. Det er styret som innkaller. Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

ANBEFALING 9: SAMMENSETNINGEN AV STYRET
Det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Det anbefales at kommunen sikrer opplæring av styremedlemmene.

ANBEFALING 10: VALGKOMITE OG STYREUTNEVNELSER
Ved valg av styrer til kommunalt eide selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomite.

ANBEFALING 11: KJØNNSMESSIG BALANSE I STYRENE
Det anbefales at eierorganet uavhengig av organisasjonsform tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon. Styremedlemmene behøver ikke være bosatt i kommunen.

ANBEFALING 12: RUTINER FOR Å SIKRE RIKTIG KOMPETANSE I SELSKAPSSTYRENE
Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. Eier bør også anbefale styret selv jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Det er derfor anbefalt flere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

ANBEFALING 13: STYRESAMMENSETNING I KONSERNMODELL
Styremedlemmer i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskap. Konserndirektøren kan være representert i datterselskapenes styrer.

ANBEFALING 14: OPPNEVNELSE AV VARAREPRESENTANTER
Der det utpekes varamedlemmer til styret bør ordningen med numeriske varamedlemmer benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

ANBEFALING 15: HABILITETSVURDERINGER
Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styrer i selskaper.

ANBEFALING 16: GODTGJØRING AV STYREVERV
Kommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

ANBEFALING 17: REGISTRERING AV STYREVERV
Alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper bør registrere vervene på www.styrevervregisteret.no

ANBEFALING 18: ARBEIDSGIVERTILHØRIGHET I SELVSTENDIGE RETTSSUBJEKTER
Det anbefales at selskapene søker medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon. KS Bedrift vil være et naturlig valg for mange av disse selskapene.

ANBEFALING 19: UTARBEIDELSE AV ETISKE RETNINGSLINJER
Eier bør påse at selskapsstyrene utarbeider, og jevnlig reviderer, etiske retningslinjer for selskapsdriften

ANBEFALING 20: SÆRLIG OM ADMINISTRASJONSSJEFENS ROLLE I KOMMUNALE FORETAK
Det anbefales at kommunestyrene ved opprettelse av kommunale foretak diskuterer administrasjonssjefens rolle og handlingsmuligheter overfor daglig leder.

ANBEFALING 21: UTØVELSE AV TILSYN OG KONTROLL
Kommunestyret har både et tilsyns og kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollansvaret gjelder også når virksomheten er skilt ut i egne selskaper.

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 18/02993-1
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang	Møtedato
Kragerø kontrollutvalg	12.02.2018

Årsmelding 2017 fra Kragerø kontrollutvalg

Forslag fra sekretariatet:

Kontrollutvalget godkjenner årsmeldingen for kontrollutvalget for 2017 slik den foreligger. Årsmeldingen oversendes kommunestyret med følgende innstilling til vedtak:

Kommunestyret tar Årsmelding 2017 for Kragerø kontrollutvalg til orientering og anser den for å gi en tilfredsstillende oversikt over kontrollutvalgets aktivitet i 2017.

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget skal informere kommunestyret om resultatet av sitt arbeid, jf. Kommuneloven § 77 punkt 6. Dette gjøres bl.a. gjennom å legge frem årsmelding for aktiviteten i kontrollutvalget. Utkast til årsmelding for 2017 er utarbeidet av sekretariatet og ligger ved saken. Godkjent versjon oversendes kommunestyret til orientering.

Vedlegg:
Årsmelding 2017 Kragerø kontrollutvalg

Årsmelding 2017

Kontrollutvalget Kragerø kommune

1. Kontrollutvalget i Kragerø kommune

Kontrollutvalget skal forestå det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen på kommunestyrets vegne. Kontrollutvalget har i 2017 bestått av følgende medlemmer og varamedlemmer:

Medlemmer:	Varamedlemmer:
Iver Juel (Frp), leder	Kjell Nygaard (Frp) Eva Hansen (Frp) Kari Køhler (V) Kari Fosso (H)
Unn Kristin Nygaard (H), nestleder	
Bjørn Vidar Bråthen (Krf), medlem	
Arne Kristiansen (R)	Helen Bøe (R) Unni Wærstad (Ap) Finn Kristensen (Ap)
Nina Haugland (Ap)	

GRUNNPILARER I ARBEIDET:

Kontrollutvalget styrker innbyggernes tillit til kommunen

Kontrollutvalget opptrer som et kollegium

Kontrollutvalget er ikke en arena for partipolitikk

Kontrollutvalget er ikke en arena for politisk omkamp

Kontrollutvalget er ikke et klageorgan

Kontrollutvalget er åpent for alle innspill

2. Oppgaver

Kommunen er samfunnet sin viktigste velferdsprodusent og forvalter store ressurser på vegne av innbyggerne. Omfanget av og bredden i den kommunale tjenesteproduksjonen gjør det nødvendig med utstrakt styring og kontroll av at innbyggerne får de tjenestene de har krav på, og at ressursene blir forvaltet på en effektiv måte i samsvar med kommunestyret sine føringer.

Kommunal egenkontroll er den kontrollen kommunen selv gjennomfører i egen virksomhet. Egenkontroll er et viktig element i det lokale folkestyret, og skal bidra til at kommunen når de mål som er satt, innenfor rammene av gjeldende regelverk og tildelte ressurser. Egenkontrollen skal også bidra til å styrke folk sin tillit til forvaltningen, gjennom forebygging og avdekking av ulovlige og andre uheldige forhold. En kommunesektor med god egenkontroll kan også redusere statlig detaljstyring og kontroll.

Egenkontrollen i kommunene utføres i hovedsak av rådmannen, revisjonen og kontrollutvalget. Kontrollutvalget består av folkevalgte personer som er valgt til å være kommunestyrets egen kontrollinstans. Kontrollutvalget er avgjørende for å oppnå en vel fungerende egenkontroll i den enkelte kommune eller fylkeskommune. En vel fungerende egenkontroll styrker innbyggerne sin tillit til kommunen og er viktig for å sikre effektiv og rett bruk av ressursene.

3. Kommunestyret

Kontrollutvalget er kommunestyret sitt verktøy, og det er kommunestyret som har det overordnede tilsynsansvaret for den kommunale virksomheten. Kommunestyret spiller derfor en avgjørende rolle

for hvilken oppmerksomhet kontroll- og tilsynsarbeidet har i kommunen. For at kontrollutvalget skal være et godt verktøy for kommunestyret, må kommunestyret gi kontrollutvalget gode rammebetingelser. I dette ligger bl.a. at det eksisterer gode relasjoner mellom utvalget og kommunestyret. Dette er noe av det som skal sikres gjennom at minst ett medlem i kontrollutvalget skal være medlem i kommunestyret. I Kragerø er dette kravet oppfylt. I tillegg er det naturlig at ordfører med jevne mellomrom deltar i kontrollutvalgets diskusjoner. Ordfører har alltid møte- og talerett i kontrollutvalget. Kommunestyret er videre ansvarlig for at kontrollutvalget får de økonomiske rammene som er nødvendige for å utføre kontrollarbeidet.

4. Opplæring

Det stilles stadig større krav og forventninger til kontrollutvalgets kompetanse, både fra det politiske miljø og kommunens innbyggere. For at kontrollutvalget skal kunne utøve den gode egenkontrollen i tråd med lov og forskrift, er det nødvendig å legge til rette for opplæring og erfaringsutveksling om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk. Kontrollutvalget inviteres årlig til Fagkonferansen til Forum for kontroll og tilsyn (FKT), Kontrollutvalgskonferansen i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og Vår- og Høstkonferanse i regi av Temark. Dette er viktige samlinger for å tilføre kontrollutvalgets medlemmer ny kunnskap, og det er arenaer der kontrollutvalgsmedlemmer fra hele landet/regionen møtes og drøfter saker og arbeidsmetoder.

Kontrollutvalgets medlem Arne Kristiansen deltok på FKT's fagkonferanse i Tromsø i juni 2017. Medlemmene Bjørn Vidar Bråthen og Arne Kristiansen deltok på Temarks Vårkonferanse i Vrådal i april 2017, og leder Iver Juel og medlem Arne Kristiansen deltok på Temarks høstkonferanse i Arendal i november 2017.

5. Sekretariat

Sekretariatet forbereder sakene til kontrollutvalget, bistår kontrollutvalget med faglig rådgivning og følger opp kontrollutvalgets vedtak. I tillegg kommer praktisk tilrettelegging og oppfølging av utvalgets møter. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonsselskap og mellom utvalg og administrasjon, og sekretariatet utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget. Sekretariatet kalles gjerne kontrollutvalgets «operative ledd».

Kommunen er medlem i og får sin sekretærbistand til kontrollutvalget fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Med oppdrag for 34 kommuner og fylkeskommuner i Aust-Agder, Vest-Agder og Telemark var Temark i 2017 landets største kontrollutvalgssekretariat. Sekretariatet har sju ansatte, og fast sekretær for kontrollutvalget i Kragerø kommune er rådgiver Benedikte Muruvik Vonen.

6. Revisjon

Kragerø kommunes revisor er Telemark kommunerevisjon IKS. De utfører hovedsakelig regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen. Regnskapsrevisjon består av en lang rekke løpende revisjonsoppgaver, og munner ut i revisjonsberetningen som revisjonen avgir om kommunens årsregnskap. Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll er større enkeltoppgaver som kontrollutvalget bestiller ut fra vedtatt (og eventuelt justert) Plan for forvaltningsrevisjon og Plan for selskapskontroll, basert på overordnet analyse av risiko og vesentlighet i kommunen. De blir behandlet som egne saker i kontrollutvalget og videresendt med innstilling til vedtak til kommunestyret. De aktuelle undersøkelsene er beskrevet i egne avsnitt under.

Kontrollutvalget skal påse at revisjonen av kommunen skjer på en betryggende måte. Det er derfor viktig at utvalget har god dialog med revisor og holder seg orientert om revisjonens arbeid. Kontrollutvalget har som regel et eget punkt for orienteringer fra revisjonen i hvert møte, og revisor er alltid til stede på møtene.

Oppdragsrevisor er Marianne Rogn. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Lisbet Fines og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Kirsti Torbjørnson.

7. Økonomi

For å utøve sin funksjon på en god måte har kontrollutvalget lagt vekt på å be kommunestyret om økonomiske rammer som muliggjør den aktiviteten som det legges opp til i møte- og arbeidsplanen.

Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen, med selvstendig innstillingsrett overfor kommunestyret, dvs. at budsjettforslaget fra kontrollutvalget går uendret til kommunestyret. Budsjettet blir vedtatt av kommunestyret. Det er sum for kontroll, tilsyn og revisjon som er vedtatt av kommunestyret. I denne posten ligger det kostnader til drift av kontrollutvalget, kjøp av sekretariattjenester og kjøp av revisjonstjenester (løpende revisjon, forvaltningsrevisjon, selskapskontroll o.a.).

Regnskapstallene for den samlede kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen fremkommer av kommunens samlede årsregnskap. Budsjett og regnskap for 2017 viser følgende:

	Budsjett	**Regnskap**
KONTROLLUTVALGET	**2017**	**2017**
Møtegodtgjørelse mv.	130 000	99 537
Servering	5 000	4 716
Kurs/opplæring	60 000	18 030
Til disp. for kontrollutvalget	205 000	42 000
Sum KU	**400 000**	**164 283**
Sekretariat	216 000	216 200
Tilskudd revisjonsdistrikt	1 186 000	1 188 000
SUM KONTROLLVIRKSOMHET	**1 802 000**	**1 568 483**

Kommentar:
Regnskapet for Kragerø kontrollutvalg er en integrert del av regnskapet for Kragerø kommune. Kontroll, tilsyn og revisjon i Kragerø kommune hadde totalt et mindreforbruk på ca. kr 233 500. Dette kan forklares som følger:

- Møtegodtgjørelse har et mindreforbruk på ca. kr 30 000. Dette skyldes en kombinasjon av at
    - variabel møtegodtgjørelse for medlemmene bare har blitt regnet med for 5 av årets 6 møter (pga. avregningsdato før dato for årets siste møte)
    - det ble lagt inn et anslag for tapt arbeidsfortjeneste, som har vist seg ikke å bli aktuelt i 2017

- Kurs/opplæring har et mindreforbruk på ca. kr 42 000 pga. at det var færre enn budsjettert som hadde anledning til å delta på de budsjetterte opplæringstiltakene
- «Til disp. for kontrollutvalget» inneholder bl.a. selskapskontroll (største post), og det ble gjennomført mindre selskapskontroll enn budsjettert i 2017 pga. endringer i risikobildet. Totalt mindreforbruk her var kr 163 000.

8. Kontrollutvalgets arbeid – møter og saker

Kontrollutvalget hadde i 2017 6 møter og behandlet 44 saker. Sakspapirer og protokoller legges løpende ut på www.temark.no.

Kontrollutvalget inviterer ledere og andre nøkkelpersoner i organisasjonen for å bli orientert om og stille aktuelle spørsmål knyttet til forvaltningen, og for å bli gjensidig oppdatert og orientert om det enkelte tjenesteområdet og kontrollutvalgets rolle. Følgende personer har møtt i kontrollutvalget i Kragerø i 2015, utover medlemmer, revisorer og sekretær:

- Ordfører Jone Blikra
- Rådmann Inger Lysa
- Kommunalsjef samfunn Beathe With
- Kommunalsjef stab og støtte Åge Aashamar
- Kommunalsjef helse og omsorg Vidar Stein Andersen
- Bygningssjef Per Arstein
- Leder økonomi Turid Andersen
- Havnefogd Svein Arne Walle

Følgende møtte fra revisjonen i 2017:

- Oppdragsrevisor Marianne Rogn
- Leder forvaltningsrevisjon Kirsti Torbjørnson
- Forvaltningsrevisor Hildegunn Rafdal

Kragerø kontrollutvalg behandlet i løpet av 2017 følgende saker:

a. Årsregnskapet

Kragerø Havnevesen KF

Kontrollutvalget ga en uttalelse til Kragerø Havnevesen KF sitt årsregnskap 2016. Revisjonen hadde avlagt en normalberetning, dvs. at revisjonen ikke har avdekket feil eller mangler som krever forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen. Kontrollutvalget merket seg at en del forhold som var påpekt tidligere fra revisjonens side var avklart/rettet opp.

Kontrollutvalget anbefalte at Kragerø Havnevesen KF sitt årsregnskap for 2016 skulle godkjennes, men forventet at følgende forhold ble tatt hensyn til i det videre arbeidet:

- Avskrivninger er et vesentlig beløp og bør budsjetteres, for å gjøre budsjettet til et godt styringsverktøy for foretaket.
- Investeringsregnskapet var avsluttet med et udisponert beløp vedr. kjøp og salg av eiendommer mellom Kragerø kommune og Kragerø Havnevesen KF. Inntekten var ikke budsjettert og derfor heller ikke avsatt.
- Ansvar for de ulike oppgavene ved årsavslutningen bør avklares på forhånd, for å sikre god kommunikasjon mellom foretaket, økonomiavdelingen og lønningsavdelingen. Dokumentasjon bør foreligge samlet.

Kragerø kommune

Kontrollutvalget ga en uttalelse til Kragerø kommune sitt årsregnskap 2016. Revisjonen hadde avlagt en normalberetning, dvs. at revisjonen ikke har avdekket feil eller mangler som krever forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen. Kontrollutvalget merket seg at forholdet som revisjonen tok forbehold om i revisjonsberetningen for 2015 (manglende budsjettendringer i investeringsregnskapet i forhold til vedtatt budsjett gjennom 2015) var rettet opp. Det samme var flere av de andre forholdene som har vært påpekt tidligere.

Kontrollutvalget anbefalte kommunestyret å godkjenne årsregnskapet og årsmeldingen, samtidig som de rettet oppmerksomheten på revisjonens kommentarer knyttet til kommunens økende gjeld, og kontrollutvalget forventet at følgende forhold ble fulgt opp i 2017:

- Manglende anordning til riktig regnskapsår for flere fakturaer
- Rente- og avdragsfritt lån til Kragerø Kunstskole AS skulle ha vært ansett som tilskudd
- Ny organisasjonsmodell var trådt i kraft, men fordelingen i regnskapet var gjort etter gammel organisasjonsmodell
- Avstemminger ble av og til gjort sent og var i noen tilfeller mangelfulle
- Forhold rundt dokumentasjonen av balansen vanskeliggjorde revisjonsarbeidet.

b. Forvaltningsrevisjonsprosjekter

Gjennomføring av forvaltningsrevisjoner er et viktig redskap for å bidra til bedre måloppnåelse og økt kvalitet på tjenestene i kommunen. Kontrollutvalget har fått i oppdrag gjennom kommuneloven § 77 nr. 4 å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Forskrift for kontrollutvalg kap. 5 utdyper dette nærmere. I dette ligger bl.a.:

- Kontrollutvalget bør bruke tid på bestillingsprosessen, slik at de får formidlet en tydelig bestilling til revisjonen. Dette vil sikre at det er enighet om hva forvaltningsrevisjonen skal svare på.
- Det er en fordel om kontrollutvalget utarbeider en plan for hvordan revisjonen skal rapportere underveis i et forvaltningsrevisjonsprosjekt.
- Forvaltningsrevisjonsrapporten bør presenteres i kommunestyret enten av leder i kontrollutvalget, kommunestyrets representant i utvalget eller revisor. Behandlingen i kontrollutvalget og forslaget til vedtak i kommunestyret bør presenteres av utvalgets leder i kommunestyret.
- Kontrollutvalget skal følge opp at administrasjonen gjennomfører kommunestyrets vedtak. For dette formålet bør kontrollutvalget inkludere tidsfrister for tilbakemeldinger og/eller gjennomføring av tiltak i innstillingen til vedtak som oversendes kommunestyret.

Som grunnlag for valget av forvaltningsrevisjonsprosjekter skal det foreligge en **overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon**. Planen skal vedtas innen årets slutt året etter kommunestyrevalget. Overordnet analyse ble utarbeidet av Telemark kommunerevisjon IKS og lagt frem for kontrollutvalget til behandling i møtet 15.2.2016. Sammen med analysen la revisjonen frem forslag til plan for forvaltningsrevisjon. Planen ble vedtatt i møtet 25.4.2016 og består av følgende prosjekter for perioden 2016-2019:

1. Byggesaksbehandling
2. Boplikt i Kragerø kommune
3. Introduksjonsprogrammet
4. Sosialtjenesten

Kommunestyret ga i sitt møte 19.5.2016 sin tilslutning til planen og ga fullmakt til kontrollutvalget for å endre planen etter behov i perioden.

Kontrollutvalget har jobbet med følgende forvaltningsrevisjoner i 2017:

i. Byggesaksbehandling

I sitt møte 5.9.2016 sak 32/16 vedtok kontrollutvalget plan for forvaltningsrevisjonsprosjektet «Byggesaksbehandling». Følgende problemstillinger skal undersøkes i forvaltningsrevisjonen:

1. *Forvaltes arealet i Kragerø i samsvar med gjeldende areal- og reguleringsplaner?*
2. *Bidrar kommunens internkontrollsystemer til å redusere risikoen for korrupsjon i behandlingen av byggesaker?*
3. *I hvilken grad sikrer kommunen forsvarlig saksbehandling av byggesøknader?*

Rapporten fra forvaltningsrevisjonsprosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 6.2.2017 sak 2/17. Følgende ble innstilt som vedtak til kommunestyret i saken:

Kommunestyret tar rapporten fra forvaltningsrevisjonen Byggesaksbehandling til orientering, og ber om at følgende tiltak gjennomføres på bakgrunn av revisjonens funn og konklusjoner i prosjektet:

- *Gjennomgå eget planverk for å vurdere om det er hensiktsmessig, herunder om enkelte reguleringsplaner bør oppheves eller endres,*
- *Gjennomgå kommunens rutiner og praksis i saker der det gis tillatelse ved dispensasjon og vurdere om denne praksisen ivaretar lovgivers formål på byggesaksområdet,*
- *Iverksette ytterligere tiltak som sikrer forsvarlig saksbehandling i byggesaker, for eksempel:*
    - *Sørge for at sjekklistene sikrer at hver byggesøknad er fullstendig og at saken blir tilstrekkelig utredet,*
    - *Dokumentere saksbehandlingen i alle typer saker*
    - *Sørge for at malene sikrer at alle typer vedtak er fullt ut i tråd med lovkravene,*
- *Vurdere risiko og eventuelt iverksette ytterligere tiltak som reduserer risikoen for korrupsjon i behandlingen av byggesaker, for eksempel:*
    - *Ha tiltak som sikrer at man rullerer på hvem som behandler byggesøknader fra større aktører som jevnlig sender søknader til kommunen, og*
    - *Dokumentere sidemanns- eller lederkontroll eller annen arbeidsdeling av saksbehandling, vedtaksfastsettelse og gebyrfastsettelse.*

Rådmannen bes dokumentere gjennomføring av tiltakene skriftlig til kontrollutvalget senest innen 6.10.2017.

Kommunestyret ga i sitt møte 9.3.2017 sak 21/17 sin tilslutning til vedtaket, med følgende tillegg:

Kommunestyret mener det bør innføres større grad av kontrollsjekk mot kommuneplanen, sentrumsplanen, plan og bygningsloven samt rikspolitiske retningslinjer for Oslofjorden.

Kontrollutvalget fikk i sitt møte 30.10.2017 en orientering om oppfølgingen av forvaltningsrevisjonen, og gjorde følgende vedtak:

Kontrollutvalget vurderer at forvaltningsrevisjonen Byggesaksbehandling i Kragerø kommune er tilfredsstillende fulgt opp av rådmannen.

Med det avsluttet kontrollutvalget sitt arbeid med denne forvaltningsrevisjonen.

ii. Boplikt i Kragerø kommune

Kontrollutvalget behandlet i sitt møte 24.4.2017 sak 11/17 prosjektplan for forvaltningsrevisjonen Boplikt i Kragerø kommune. Følgende problemstillinger ble vedtatt undersøkt:

1. *I hvilken grad sikrer Kragerø kommune forsvarlig behandling av konsesjonssøknader?*
2. *I hvilken grad sikrer Kragerø kommunen forsvarlig kontroll med at konsesjonsvilkårene for eiendommer regulert til boligformål blir overholdt?*

Sammen med dette vedtaket ytret kontrollutvalget ønske om at det skulle innhentes informasjon fra innbyggerne i saken. I sitt møte 22.5.2017 sak 19/17 behandlet kontrollutvalget et notat fra revisjonen om hvordan dette kunne tenkes gjennomført og hva dette ville medføre for prosjektet. Kontrollutvalget vedtok følgende:

Kontrollutvalget ber revisjonen om å innarbeide undersøkelsene som er foreslått i notat til møtet, med de justeringene som fremkom i møtebehandlingen, i forvaltningsrevisjonsprosjektet Boplikt i Kragerø kommune.

De utvidede undersøkelsene skal finansieres gjennom redusert ramme for de gjenstående prosjektene i vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019.

Justeringene som ble gjort i møtet var at revisjonen primært skulle innhente informasjon fra velforeninger (i sjønære områder) og ikke borettslag.

Rapport fra prosjektet forventes levert i 2017.

iii. Offentlige anskaffelser

Kontrollutvalget i Kragerø behandlet i 2015 forvaltningsrevisjonsrapporten «Offentlige anskaffelser». Følgende problemstillinger ble undersøkt:

1. *Har kommunen en anskaffelsesstrategi?*
2. *I hvilken grad blir varer og tjenester anskaffet i samsvar med reglene om offentlige anskaffelser og eventuelt internt innkjøpsreglement/anskaffelsesstrategi?*
3. *I hvilken grad bruker kommunen rammeavtalene?*

Ut fra sine undersøkelser og konklusjoner ga revisjonen konkrete anbefalinger, som resulterte i følgende innstilling fra kontrollutvalget, vedtatt av kommunestyret i deres møte 16.4.2015 sak 22/15:

Kommunestyret tar rapporten Forvaltningsrevisjon av Offentlige anskaffelser til orientering.
Kommunestyret ber administrasjonen vurdere revisjonens anbefalinger:

1. *Enkeltanskaffelser*
    - *Kommunen bør treffe tiltak for i større grad å etterleve kravet om konkurranse ved anskaffelser til en verdi under kr 500 000.*
    - *Kommunen bør sørge for å etterleve kravet om bruk av protokoller ved anskaffelser.*
    - *Kommunen bør sørge for at kravet om innhenting av skatteattest og HMS-erklæring blir fulgt.*
2. *Rammeavtaler*
    - *Kommunen bør samle og gjøre tilgjengelig alle rammeavtaler på linje med de avtaler som er inngått i samarbeid med GKI.*
    - *Kommunen bør sørge for at medarbeidere kjenner til og bruker inngåtte rammeavtaler.*
    - *Kommunen bør vurdere å inngå rammeavtaler med leverandører der kommunen kjøper varer og/eller tjenester med verdi på over kr 100 000 i løpet av et år.*

- *Kommunen, eventuelt i samarbeid med GKI, bør sørge for at prosesser med nye konkurranser om avtaler/rammeavtaler starter i god tid slik at en unngår perioder der en står uten avtale.*
- *Kommunen bør avklare om de kan hente tjenester fra Delecto AS som egenregi.*

Kommunestyret ber om tilbakemelding innen 6 måneder.

Kontrollutvalget fikk i sitt møte 23.5.2016 sak 20/16 tilbakemelding fra rådmannen, og gjorde følgende vedtak i saken:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering og noterer seg at det er truffet enkelte tiltak for å møte de anbefalingene revisjonen ga i rapporten Offentlige anskaffelser. Kontrollutvalget vil be om en ny orientering om aktuelle tiltak innen offentlige anskaffelser i løpet av våren 2017.

Kontrollutvalget fikk i sitt møte 18.9.2017 sak 27/17 en ny orientering om oppfølgingen av forvaltningsrevisjonen Offentlige anskaffelser. Kontrollutvalget fant rådmannens redegjørelse i saken tilfredsstillende, og gjorde så følgende vedtak:

Redegjørelsen tas til orientering.

Arbeidet med forvaltningsrevisjonen Offentlige anskaffelser ble med dette avsluttet.

c. Selskapskontroller

Kontrollutvalget bør følge med på kommunestyret sine saker knyttet til valg av organisasjonsformer, og vurdere om saksutredningene har belyst kontroll og tilsynskonsekvensene av de ulike valgene. I selskapene som kommunen eier, har kontrollutvalget rett til å ha en representant til stede på generalforsamlingen og lignende organ. Av kommunelovens § 77 nr. 5 fremgår følgende om selskapskontroll:

«Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper mm.»

Forskrift for kontrollutvalg kap. 6 utdyper dette nærmere. I dette ligger bl.a.:

- *Kontrollutvalget må få utarbeidet en prosjektplan eller bestilling som tydeliggjør hvordan kontrollen skal gjennomføres.*
- *Dersom det i det aktuelle selskapet er flere eierkommuner, kan kontrollen samordnes mellom eierne.*
- *Det er viktig at selskapskontrollen gjennomføres på en planmessig måte, og at den er basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering.*
- *Resultatene av selskapskontroller skal rapporteres til kommunestyret. Det vil være hensiktsmessig å sende selskapskontrollrapporten til kommunestyret.*

Som grunnlag for valget av selskapskontroller skal det foreligge en **analyse og plan for selskapskontroll**. Planen skal vedtas innen årets slutt året etter kommunestyrevalget. Analyse ble utarbeidet av Telemark kommunerevisjon IKS og lagt frem for kontrollutvalget til behandling i møtet 25.4.2016. Sammen med analysen la revisjonen frem forslag til plan for selskapskontroll. Planen ble vedtatt og består av følgende prosjekter for perioden 2016-2019:

1. *Gjennomføring av virksomhet – eierstyring/måloppnåelse i Kragerø Kunstskole AS. Anbefales som forvaltningsrevisjon i selskap.*

2. *Føringer for eierskap og opplæring av eierrepresentanter. Anbefales som generell oppfølging av føringer og tidligere anbefalinger. Anbefales som eierskapskontroll.*
3. *Samordning av føringer for eierskap. Anbefales som generell kontroll, eventuelt se på dette for Vekst i Grenland IKS. Anbefales som eierskapskontroll, som bør gjøres felles med andre der det er aktuelt.*
4. *Samfunnsansvar og etikk i Kragerø Fjordbåtselskap IKS, kan omfatte flere selskap. Anbefales som forvaltningsrevisjon i selskap – bør eventuelt gjøres sammen med andre eiere.*
5. *Gjennomføring av virksomhet – måloppnåelse i Vekst i Grenland IKS og/eller Kragerø Fjordbåtselskap IKS. Anbefales som forvaltningsrevisjon i fellesskap med andre eiere.*

Kommunestyret ga i sitt møte 19.5.2016 sak 41/16 sin tilslutning til planen og ga fullmakt til kontrollutvalget for å endre planen etter behov i perioden.

Kontrollutvalget har jobbet med følgende selskapskontroll i 2017:

i. Føringer for eierskap og opplæring av eierrepresentanter

Kontrollutvalget behandlet i sitt møte 24.4.2017 sak 12/17 prosjektplan for eierskapskontrollen Føringer for eierskap og opplæring av eierrepresentanter. Følgende problemstilling ble vedtatt:

I hvilken grad legger Kragerø til rette for god eierstyring i kommunestyret?
Herunder om kommunen sørger for:
- *At folkevalgte får opplæring i eierstyring*
- *At eierrepresentantene har gyldig fullmakt, og*
- Avklaringer med og rapportering til kommunestyret om selskapsspørsmål

Rapporten fra prosjektet ble behandlet av kontrollutvalget 30.10.2017 sak 34/17, og rapporten ble vedtatt oversendt til kommunestyret med følgende innstilling til vedtak:

Kommunestyret godkjenner rapporten fra eierskapskontrollen Rammer for eierstyring – opplæring, representasjon, avklaring og rapportering.

Kommunestyret ber Kragerø kommune om å:
- *vurdere om det er behov for mer systematisk folkevalgtprogram om eierstyring, jf. anbefaling fra KS,*
- *sikre at representanter til representantskap i IKS velges av kommunestyret, i samsvar med IKS-loven*
- *treffe tiltak for å sikre at habilitetsreglene ivaretas for den som opptrer på kommunens vegne i generalforsamling,*
- *treffe tiltak for å sikre at eiersaker får en politisk behandling i samsvar med eierstyringsprinsippene.*

Rådmannen bes gi en skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget om hva som er gjort for å følge opp eierskapskontrollen i løpet av høsten 2018

Kontrollutvalget vil ut fra dette arbeide videre med oppfølging av rapporten fra eierskapskontrollen Rammer for eierstyring – opplæring, representasjon, avklaring og rapportering i 2018.

d. Andre saker.

Kontrollutvalget behandlet i tillegg disse sakene i 2017:

- Revisors egenvurdering av uavhengighet 2017 (forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon)
- Årsmelding 2016 fra Kragerø kontrollutvalg
- Kragerø Havnevesen KF; drift i 2016
- Oppfølging etter uønsket hendelse i tjenesten for mennesker med utviklingshemming Kragerø
- Innføring av velferdsteknologi – etiske sider
- Budsjett for kontroll, tilsyn og revisjon 2018
- Overordnet revisjonsstrategi 2017 Kragerø
- Økonomisk situasjon pr. 2. tertial 2017
- Orientering om tilsyn med samfunnssikkerhet og beredskap 2017
- Prosess rundt salg av kommunal tomt Kragerø
- Kragerø Fjordbåtselskap IKS – bekymringsmelding – senere trukket tilbake
- Orientering om budsjett 2018 for Kragerø kommune
- Møte- og arbeidsplan 2018 for Kragerø kontrollutvalg
- Orienteringer fra revisor (hvert møte)
- Referatsaker (hvert møte)
- Eventuelt (hvert møte)

For nærmere informasjon om de enkelte sakene, henvises det til www.temark.no under Kragerø kommune for sakspapirer til hvert enkelt møte (før oktober 2017: www.temark.no/arkiv/kontrollutvalgene/krageroe-kommune).

9. Avsluttende kommentarer

Kontrollutvalgets årsmelding for 2017 godkjennes av kontrollutvalget og legges frem for kommunestyret til orientering. Kontrollutvalget mener at årsmeldingen gir kommunestyret grunnlag for å følge med på om kontrollutvalget utfører sitt arbeid i tråd med kommunestyrets vedtak.

Kragerø, 12.2.2018

Iver Juel
Leder av kontrollutvalget

Benedikte Muruvik Vonen
Sekretær for kontrollutvalget

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 18/02505-2
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang	Møtedato
Kragerø kontrollutvalg	12.02.2018

Revisors egenvurdering av uavhengighet 2018 forvaltningsrevisjon

Forslag fra sekretariatet:

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors egenvurdering av uavhengighet datert 9.1.2018 tas til orientering.

Saksopplysninger:

Kommuneloven § 79 og Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner stiller krav til revisors uavhengighet og objektivitet. Av forskriftens § 15 første ledd fremgår følgende:

Den som foretar revisjon skal løpende vurdere sin uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år, og ellers ved behov, avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Egenvurdering er avgitt av oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Kirsti Torbjørnson (datert 9.1.2018). Egenvurderingen konkluderer med at oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor oppfyller kravene til uavhengighet og objektivitet i kommuneloven § 79 og revisjonsforskriften §§ 13-15. Egenvurderingen følger vedlagt.

Vurdering fra sekretariatet:

Dette inngår som en del av kontrollutvalgets påseansvar for forsvarlig revisjon.

Vedlegg:
Kragerø kommune – uavhengighetserklæring 2018 forvaltningsrevisjon

TELEMARK
KOMMUNEREVISJON IKS

Kontrollutvalget i Kragerø
v/Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS
Postboks 4
3833 Bø i Telemark

Hovedkontor:
Postboks 2805, 3702 Skien
Tlf.: 35 91 70 30
e-post: post-tkr@tekomrev.no

Distriktskontor:
Postboks 83, 3833 Bø
Tlf.: 35 05 90 00

Foretaksregisteret:
985 867 402

Vår ref.: 18/49/tork
Deres ref.:
Arkivkode: 715020

Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet - forvaltningsrevisjon

Kommuneloven § 79 og revisjonsforskriften stiller krav til vandel, uavhengighet og objektivitet hos revisor.

I følge revisjonsforskriften § 15 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Kirsti Torbjørnson er oppdragsansvarlig revisor for forvaltningsrevisjonsprosjekter som Telemark kommunerevisjon IKS gjennomfører i Kragerø kommune. Egenvurdering av uavhengighet og objektivitet følger vedlagt.

Vandelsattest er dokumentert ved ansettelse i Telemark kommunerevisjon IKS.

Skien, 09.01.2018
Telemark kommunerevisjon IKS

Mette Nilsen

Mette Nilsen
sekretær

Vedlegg: *Skriftlig egenvurdering av uavhengighet og objektivitet*

Vedlegg: Skriftlig egenvurdering av uavhengighet og objektivitet for forvaltningsrevisjonsprosjekt i Kragerø kommune

Pkt 1: Ansettelsesforhold	Undertegnede har ikke ansettelsesforhold hos andre arbeidsgivere enn i Telemark kommunerevisjon IKS
Pkt 2: Medlem i styrende organer	Undertegnede er ikke medlem av styrende organ i noen virksomhet som Kragerø kommune deltar i.
Pkt 3: Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.
Pkt 4: Nærstående	Undertegnede har ikke nærstående som har en tilknytning til Kragerø kommune som har betydning for uavhengighet og objektivitet.
Pkt 5: Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke min habilitet overfor Kragerø kommune.
Pkt 6: Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Kragerø kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Pkt 7: Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Kragerø kommune.
Pkt 8: Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til uavhengighet og objektivitet.

Skien, 09.01.2018
Telemark kommunerevisjon IKS

Kirsti Torbjørnson
oppdragsansvarlig for forvaltningsrevisjon

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 18/00140-1
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang	Møtedato
Kragerø kontrollutvalg	12.02.2018

Orienteringer fra revisor 12.2.2018

Forslag fra sekretariatet:
Saken tas til orientering.

Bakgrunn for saken:
Kontrollutvalget har et påseansvar for at det blir gjennomført forsvarlig revisjon i kommunen. For å holde utvalget orientert om det pågående revisjonsarbeidet i kommunen, orienterer revisor kontrollutvalget fortløpende gjennom året.

Saksopplysninger:
Revisor orienterer om eventuelle aktuelle saker i den løpende revisjonen og oppdrag den jobber med i Kragerø kommune.

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 18/00146-1
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang	Møtedato
Kragerø kontrollutvalg	12.02.2018

Referatsaker 12.2.2018

Forslag fra sekretariatet:

Saken tas til orientering.

Saksopplysninger:

1. Behandling i kommunestyret av saker fra/av særlig betydning for kontrollutvalget:
    a. 14.12.2017:
        i. PS 93/17 Årsbudsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021
    b. 18.01.2018: Ingen saker
2. Lukking av avvik etter beredskapstilsyn
3. Melding om tilsyn fra Arbeidstilsynet – forebygging av arbeidsrelatert sykdom og skade
4. Kontrollutvalg - rapport fra undersøkelse Gottschalk
5. Post inn/ut
6. Neste møte

Vedlegg:
Kontrollutvalg rapport fra undersøkelse Gottschalk

Petter Gottschalk

Rapport 2018

Kontrollutvalg

Mistanke om økonomisk kriminalitet i kommunen:

Faktorer som påvirker kontrollutvalgets evne til å løse sine oppgaver

INNHOLD

Innledning ____ *2*
Forskningsmodell ____ *7*
Spørreskjema ____ *8*
Resultater ____ *10*
Konklusjon ____ *20*
Litteratur ____ *21*

Innledning

Mangfoldet av problemstillinger for kontrollutvalg knyttet til mistanker om økonomisk kriminalitet kan best illustreres med noen eksempler (det skilles her mellom mistenkt, siktet, tiltalt og dømt):

- Varsleren Henning Engen meldte om mulig økonomisk kriminalitet i Skjervøy Fiskeriutvikling. Kontrollutvalget i *Skjervøy kommune* nølte med å ta tak i saken, til tross for betydelig dokumentasjon fra varsleren. Flere år senere valgte kontrollutvalget å sende saken til kommunestyret, som ba politiet om å igangsette etterforskning for å se på flere mulige lovbrudd knyttet til bruken av penger fra kommunens fiskerifond (Solvang, 2015). Mislighetene hadde tilknytning til det læstadianske miljøet på øya. Mistenkt er tidligere ordfører Roy Lennart Waage (Gottschalk, 2018b).
- Varslerne Ragnar Holvik og Helge Moen meldte uavhengig av hverandre om mulig økonomisk kriminalitet ved kjøp av private helsetjenester fra firmaet Farm In Action i Grimstad. Kontrollutvalget i *Grimstad kommune* ville bare betale fire hundre tusen kroner for ekstern gransking av saken, slik at BDO (2016) ikke kunne komme til bunns i saken (Berg, 2017). Senere ble advokatfirma Hjort engasjert til å fortsette granskingen av epost, etter at Datatilsynet måtte trekke tilbake sin innblanding (Thon og Hobæk, 2017). Rådmann Tone Marie Nybø Solheim i Grimstad kommune forsøkte å stoppe granskingen. Kommunal Rapports lesere mente Ragnar Holvik var årets modigste i 2017. Agderpostens lesere mente Ragnar Holvik var årets navn i 2017. Kontrollutvalget ble ledet av Gunnar Topland. Mistenkt er tidligere assisterende kommunalsjef Bente Somdal (BDO, 2017; Gottschalk, 2018b).
- Kontrollutvalget i *Stavanger kommune* engasjerte PwC (2013) til å granske finansieringen av hjemsmugling av to barn fra Tyrkia. Men granskerne kom ikke til

bunns i saken (Østebø mfl. 2013). Mistenkt er tidligere barnevernsjef Gunnar Toresen (Gottschalk, 2018b).

- Kontrollutvalget i *Rogaland fylkeskommune* skulle granske Dale Eiendomsutvikling, men valgte å vente på politietterforskning i samme sak (Risa mfl. 2017). Styreleder i Dale Eiendomsutvikling var Ragnhild Osmundsen. Mistenkt er tidligere daglig leder Svend Erik Haavik (Osmundsen, 2017). Politiet i Stavanger henla sin etterforskning av korrupsjonssaken mot Haavik etter «bevisets stilling» i desember 2017. Leder av kontrollutvalget, Einar Roald Endresen, ville derfor igangsette gransking i januar 2018.
- Lederen for kontrollutvalget i *Fauske kommune* uttalte til NRK at «utvalget vil se på saken dersom vi får en henvendelse» (Lysvold og Nygård, 2016; Thonhaugen mfl. 2016). Mistenkt er varaordfører Linda Vangen Salemonsen (Lysvold og Martinsen, 2016).
- Lederen i kontrollutvalget i *Gran kommune* tok aldri tak i underslaget på Hadeland, som til slutt førte til fengselsstraff for økonomisjefen i et kommunalt selskap (Gjøvik tingrett, 2014). Tidligere økonomisjef Lars Brorson ble dømt til fengsel i 4 år og 6 måneder (Gottschalk, 2018b).
- *Nøtterøy kommune* ville ikke anmelde den tidligere ansatte eiendomsforvalteren for økonomisk utroskap til politiet. Det reagerte opposisjonen på. Etter at saken hadde vært oppe i kontrollutvalget og blitt diskutert i administrasjonen valgte rådmann Toril Eeg ikke å anmelde saken til politiet (Samuelsen mfl. 2013). Mistenkt er tidligere eiendomsforvalter
- Kontrollutvalget i *Alstahaug kommune* anmeldte ordføreren, som hadde permisjon fra sin ledende stilling ved et hotell som fikk utbyggingsavtale og samarbeidsavtale med kommunen. Ordføreren fikk også kommunestyret til å endre praksis for hvordan

frikjøpsavtaler for parkering ble håndtert, noe som skal ha medført en rabatt på 14 millioner kroner til hotellet. Mistenkt er ordfører Bård Anders Langø (Ulvøy, 2016).

- Advokatfirmaet Lynx (2011) gransket Briskeby Stadion. Granskingen skal ha kostet 7 millioner kroner og var bestilt av kontrollutvalget i *Hamar kommune*, som ble ledet av Terje Hagen (Brenden, 2011). Mistenkte er Hans Kolstad og Erik Stensrud (Næss, 2011).
- Revisjonsfirmaet KPMG (2012) gransket økonomiske overskridelser ved ombygging av ishall i Halden. Da det var brukt 300.000 kroner på gransking av saken så langt, kom det en henvendelse fra kontrollutvalget i *Halden kommune* om å øke beløpet til mer gransking, men kommunestyret valgte i stedet å legge vekk saken (Prang, 2013). KPMG (2012) skriver i granskingsrapporten at byggeleder som også har vært styreleder og daglig leder, har hatt dobbeltroller som representerer en iboende svakhet i selskapets kontrollmiljø, og som kan medføre uheldige lojalitetskonflikter. Mistenkt er tidligere enhetsleder Asbjørn Montelius (KPMG, 2012).
- Kontrollutvalget i *Drammen kommune* engasjerte Deloitte (2017) til å foreta en gjennomgang av ulike problemstillinger knyttet til byggesaksavdelingen og ansatte i kommunen (Tommelstad og Quist, 2016). Tiltalte er tidligere byggesaksbehandlere Mette Cranner og Naeem Akbar (Skiphamn, 2017).
- Kontrollutvalget i *Tjøme kommune* behandlet granskingsrapporten fra BDO (2017) og konkluderte med at den var så mangelfull at de bestilte ytterligere gransking fra KPMG (Holmøy, 2017). Kontrollutvalgets leder var Dag Erichsrud. Men det ble ikke noe av KPMGs gransking likevel, fordi kommunestyret avslo å bevilge penger til granskingen som kontrollutvalget ønsket å få gjennomført. Mistenkte er tidligere byggesaksbehandlere Hans Petter Abrahamsen og Harald Svendsen (BDO, 2017; Gottschalk, 2018b).

- Arbeidsmarkedsbedriften Uni-K i Haugesund ble gransket til en pris av 360.000 kroner på oppdrag fra kontrollutvalget i *Haugesund kommune* (Ringodd, 2014a). Mistenkt er tidligere daglig leder Kjell Arne Wilhelmsen (Ringodd, 2014b).
- Kontrollutvalget i *Oslo kommune* ville hemmeligholde rapporten om Oslo Vei. I rapporten får kommunen strykkarakter for måten den har drevet entreprenørselskapet på (Christensen, 2014). Derimot hadde kommunen offentliggjort bostyrer Tom Hugo Ottesens rapport (Kvale, 2013), der det primært forekommer beskyldninger mot ledelsen i entreprenørselskapet. Mistenkte er tidligere styreleder Jan Erik Holmberg, tidligere anleggsdirektør Georg Øksnes og tidligere underleverandør Svein Seljord (Vedeler og Slettholm, 2013).
- Kontrollutvalget i *Telemark fylkeskommune* var i møte med Økokrim etter at utvalget sendte en bekymringsmelding om de omstridte anbudsprosessene i Nasjonal Digital Læringsarena (NDLA). Tor Erik Baksås og Per Lykke fra Telemark fylkeskommunes kontrollutvalg mente innleide konsulenter fra konsulentfirmaet Cerpus hadde påvirket anbudsprosesser (Johannessen og Drabløs, 2017). Varsler var Rune Mathisen som bor i Telemark og som var tidligere ansatt hos NDLA. Mistenkt er innkjøpssjef

Kontrollutvalgene i kommunene institusjonaliserer det folkevalgte ansvaret for kommuners virksomhet. Kommunestyret er øverste ansvarlige, men kontrollutvalget bistår og har noen lovpålagte oppgaver som revisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll.

Det finnes imidlertid mange slappe kontrollutvalg som ikke tar tak i mistanker om økonomisk kriminalitet. Lederen for kontrollutvalget i Fauske kommune uttalte til NRK at «utvalget vil se på saken dersom vi får en henvendelse» (Lysvold og Nygård, 2016; Thonhaugen mfl. 2016). Lederen i kontrollutvalget i Skjervøy kommune lot mistanke om økonomisk kriminalitet skure i mange år. Lederen i kontrollutvalget i Gran kommune tok aldri tak i underslaget på Hadeland, som til slutt førte til fengselsstraff for økonomisjefen i et

kommunalt selskap. Da lederen i kontrollutvalget i Lillehammer kommune utalte til Kommunal Rapport at han «ikke har tenkt å sitte og vente på saker, men vil drive aktivt arbeid» (Danbolt, 2016:11), så er det svært uvanlig, dessverre, ikke minst i lys av at så få hvitsnippforbrytere blir avslørt i offentlig sektor.

Kontrollutvalget i Fauske kommune snudde etter kritikken i media og skulle vurdere habiliteten til varaordfører Linda Wangen Salemonsen. Kontrollutvalget ble ledet av stortingsrepresentant Odd Henriksen (Rypeng, 2016).

Ofte benytter kontrollutvalg i kommuner eksterne granskere når det foreligger mistanke om økonomisk kriminalitet i kommunen. BDO (2016) gransket Grimstad kommune, BDO (2017) gransket Tjøme kommune, Deloitte (2017) gransket Drammen kommune, KPMG (2012) gransket ishall i Halden kommune, Lynx (2011) gransket Briskeby stadion i Hamar kommune og PwC (2013) gransket Stavanger kommune.

Forskningsmodell

Faktorer som påvirker kontrollutvalgets evne til å løse sine oppgaver ved mistanke om økonomisk kriminalitet i kommunen ifølge ressurspersoner i kontrollutvalg, kommuner og andre kilder.

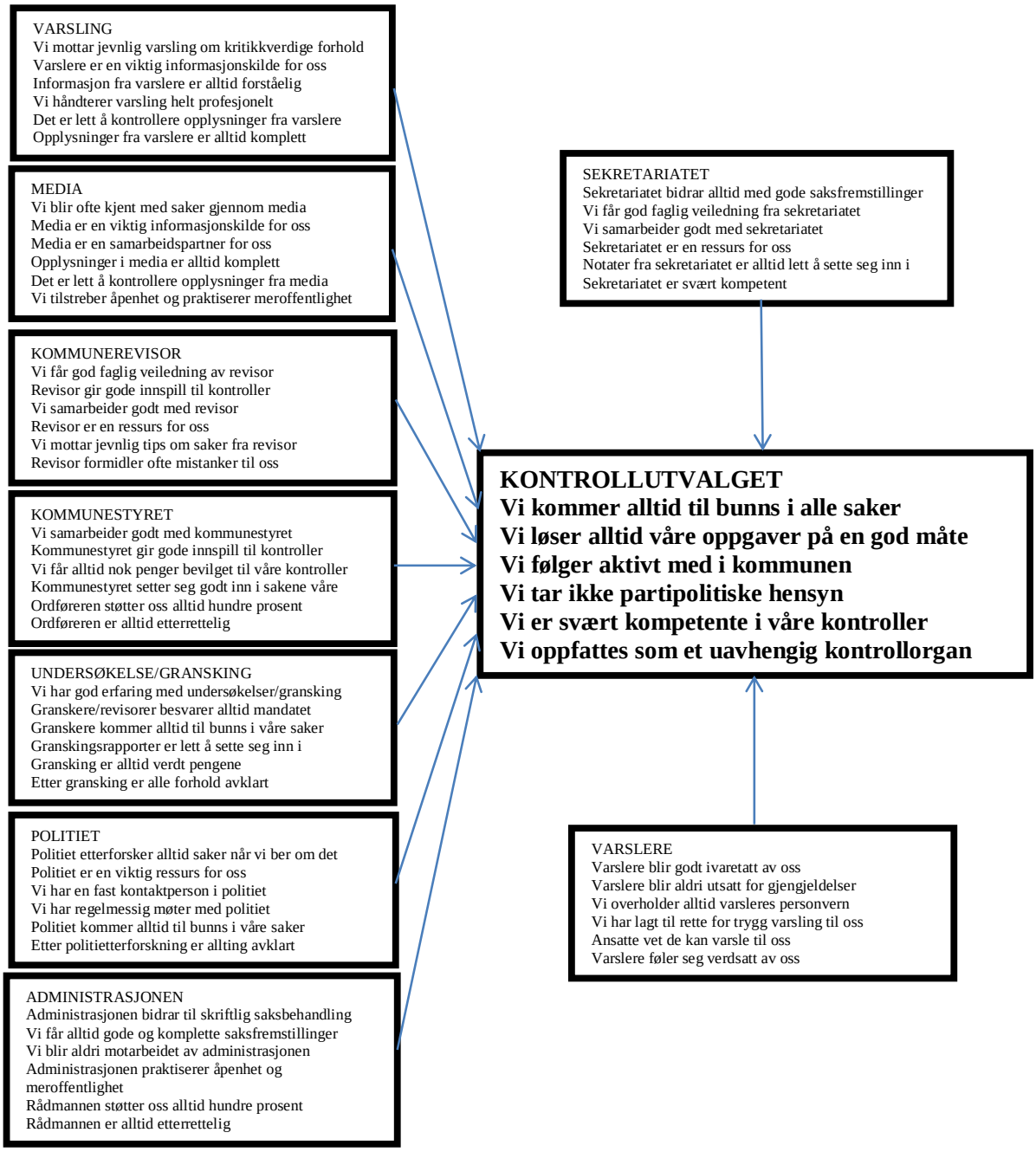

Spørreskjema

	HELT UENIG					HELT ENIG	VET IKKE
KONTROLLUTVALGET							
Vi kommer alltid til bunns i alle saker	1	2	3	4	5	6	0
Vi løser alle våre oppgaver på en god måte	1	2	3	4	5	6	0
Vi følger aktivt med i kommunen	1	2	3	4	5	6	0
Vi tar ikke partipolitiske hensyn	1	2	3	4	5	6	0
Vi er svært kompetente i våre kontroller	1	2	3	4	5	6	0
Vi oppfattes som et uavhengig kontrollorgan	1	2	3	4	5	6	0
VARSLING							
Vi mottar jevnlig varsling om kritikkverdige forhold	1	2	3	4	5	6	0
Varslere er en viktig informasjonskilde for oss	1	2	3	4	5	6	0
Informasjon fra varslere er alltid forståelig	1	2	3	4	5	6	0
Vi håndterer varsling helt profesjonelt	1	2	3	4	5	6	0
Det er lett å kontrollere opplysninger fra varslere	1	2	3	4	5	6	0
Opplysninger fra varslere er alltid komplett	1	2	3	4	5	6	0
MEDIA							
Vi blir ofte kjent med saker gjennom media	1	2	3	4	5	6	0
Media er en viktig informasjonskilde for oss	1	2	3	4	5	6	0
Media er en samarbeidspartner for oss	1	2	3	4	5	6	0
Opplysninger i media er alltid komplett	1	2	3	4	5	6	0
Det er lett å kontrollere opplysninger fra media	1	2	3	4	5	6	0
Vi tilstreber åpenhet og praktiserer meroffentlighet	1	2	3	4	5	6	0
KOMMUNEREVISOR							
Vi får god faglig veiledning fra revisor	1	2	3	4	5	6	0
Revisor gir gode innspill til kontroller	1	2	3	4	5	6	0
Vi samarbeider godt med revisor	1	2	3	4	5	6	0
Revisor er en ressurs for oss	1	2	3	4	5	6	0
Vi mottar jevnlig tips om saker fra revisor	1	2	3	4	5	6	0
Revisor formidler ofte mistanker til oss	1	2	3	4	5	6	0
KOMMUNESTYRET							
Vi samarbeider godt med kommunestyret	1	2	3	4	5	6	0
Kommunestyret gir gode innspill til kontroller	1	2	3	4	5	6	0
Vi får alltid nok penger bevilget til våre kontroller	1	2	3	4	5	6	0
Kommunestyret setter seg godt inn i sakene våre	1	2	3	4	5	6	0
Ordføreren støtter oss alltid hundre prosent	1	2	3	4	5	6	0
Ordføreren er alltid etterrettelig	1	2	3	4	5	6	0
UNDERSØKELSE/GRANSKING							
Vi har god erfaring med undersøkelser/gransking	1	2	3	4	5	6	0
Granskere/revisorer besvarer alltid mandatet	1	2	3	4	5	6	0
Granskere kommer alltid til bunns i våre saker	1	2	3	4	5	6	0
Granskingsrapporter er lett å sette seg inn i	1	2	3	4	5	6	0
Gransking er alltid verdt pengene	1	2	3	4	5	6	0
Etter gransking er alle forhold avklart	1	2	3	4	5	6	0

POLITIET							
Politiet etterforsker alltid saker når vi ber om det	1	2	3	4	5	6	0
Politiet er en viktig ressurs for oss	1	2	3	4	5	6	0
Vi har en fast kontaktperson i politiet	1	2	3	4	5	6	0
Vi har regelmessige møter med politiet	1	2	3	4	5	6	0
Politiet kommer alltid til bunns i våre saker	1	2	3	4	5	6	0
Etter politietterforskning er allting avklart	1	2	3	4	5	6	0
ADMINISTRASJONEN							
Administrasjonen bidrar til skriftlig saksbehandling	1	2	3	4	5	6	0
Vi får alltid gode og komplette saksfremstillinger	1	2	3	4	5	6	0
Vi blir aldri motarbeidet av administrasjonen	1	2	3	4	5	6	0
Administrasjonen praktiserer åpenhet og meroffentlighet	1	2	3	4	5	6	0
Rådmannen støtter oss alltid hundre prosent	1	2	3	4	5	6	0
Rådmannen er alltid etterrettelig	1	2	3	4	5	6	0
VARSLERE							
Varslere blir godt ivaretatt av oss	1	2	3	4	5	6	0
Varslere blir aldri utsatt for gjengjeldelser	1	2	3	4	5	6	0
Vi overholder alltid varsleres personvern	1	2	3	4	5	6	0
Vi har lagt til rette for trygg varsling til oss	1	2	3	4	5	6	0
Ansatte vet de kan varsle til oss	1	2	3	4	5	6	0
Varslere føler seg verdsatt av oss	1	2	3	4	5	6	0
SEKRETARIATET							
Sekretariatet bidrar alltid med gode saksfremstillinger	1	2	3	4	5	6	0
Vi får god faglig veiledning fra sekretariatet	1	2	3	4	5	6	0
Vi samarbeider godt med sekretariatet	1	2	3	4	5	6	0
Sekretariatet er en ressurs for oss	1	2	3	4	5	6	0
Notater fra sekretariatet er alltid lett å sette seg inn i	1	2	3	4	5	6	0
Sekretariatet er svært kompetent	1	2	3	4	5	6	0

Hvor lenge har du jobbet med kontroll og tilsyn? _____ år

Hvor gammel er du? _____år

Hvor lenge har du studert etter videregående? _____ år

Hvor mye tid bruker du i måneden på kontrollutvalget? _____ timer

Hvor mange medlemmer har kontrollutvalget? _____ personer

Hvor ofte møtes kontrollutvalget i året? _____ ganger

Resultater

Spørreskjemaet ble sendt til alle deltakerne på årskonferansen til forum for kontroll og tilsyn i Tromsø, til alle deltakerne på årsmøtet til forum for kontrollutvalg i Rogaland, samt til alle medlemmene av kontrollutvalget i Oslo kommune. Til sammen er dette 229 personer. Imidlertid er 64 av disse personene ikke deltakere i kontrollutvalg men tilknyttet kontrollutvalgssekretariater og andre støttefunksjoner. Derfor er målgruppen redusert til 165 personer. Vi fikk svar fra 67 personer som gir en responsrate på 41 %.

Tabell 1 viser deskriptiv statistikk for alle utsagnene i spørreskjemaet.

Tabell 1: Deskriptiv statistikk for utsagn

	Min	Maks	Snitt	Avvik
KONTROLL1 Vi kommer til bunns i alle saker	1	6	4,05	1,257
KONTROLL2 Vi løser alle våre oppgaver på en god måte	1	6	4,45	1,140
KONTROLL3 Vi følger aktivt med i kommunen	3	6	4,95	0,773
KONTROLL4 Vi tar ikke partipolitiske hensyn	1	6	5,49	0,877
KONTROLL5 Vi er svært kompetente i våre kontroller	1	6	4,43	1,118
KONTROLL6 Vi oppfattes som et uavhengig kontrollorgan	1	6	5,11	0,977
VARSLING1 Vi mottar jevnlig varsling om kritikkverdige forhold	1	5	2,82	1,223
VARSLING2 Varslere er en viktig informasjonskilde for oss	1	6	3,59	1,593
VARSLING3 Informasjonen fra varslere er alltid forståelig	1	6	3,33	1,264
VARSLING4 Vi håndterer varsling helt profesjonelt	1	6	4,69	1,118
VARSLING5 Det er lett å kontrollere opplysninger fra varslere	1	6	3,43	1,253
VARSLING6 Opplysninger fra varslere er alltid komplett	1	5	2,58	1,161
MEDIA1 Vi blir ofte kjent med saker gjennom media	1	6	3,56	1,479
MEDIA2 Media er en viktig informasjonskilde for oss	1	6	3,84	1,393
MEDIA3 Media er en samarbeidspartner for oss	1	6	3,00	1,426
MEDIA4 Opplysninger i media er alltid komplett	1	5	2,38	1,083
MEDIA5 Det er lett å kontrollere opplysninger fra media	1	6	2,87	1,310
MEDIA6 Vi tilstreber åpenhet og praktiserer meroffentlighet	1	6	5,17	0,827
REVISOR1 Vi får gode faglige råd fra revisor	1	6	5,16	0,898
REVISOR2 Revisor gir gode innspill til kontroller	1	6	4,97	1,069
REVISOR3 Vi samarbeider godt med revisor	4	6	5,39	0,630
REVISOR4 Revisor er en ressurs for oss	1	6	5,44	0,825
REVISOR5 Vi mottar jevnlig tips om saker fra revisor	1	6	3,47	1,391
REVISOR6 Revisor formidler ofte mistanker til oss	1	6	3,05	1,483

STYRET1 Vi samarbeider godt med kommunestyret	1	6	4,59	1,189
STYRET2 Kommunestyret gir gode innspill til kontroller	1	6	3,22	1,188
STYRET3 Vi får alltid nok penger bevilget til våre kontroller	1	6	4,82	1,424
STYRET4 Kommunestyret setter seg godt inn i sakene våre	1	6	3,78	1,156
STYRET5 Ordføreren støtter oss alltid hundre prosent	1	6	4,34	1,371
STYRET6 Ordføreren er alltid etterrettelig	1	6	4,56	1,308
GRANSK1 Vi har god erfaring med undersøkelser/gransking	1	6	4,26	1,101
GRANSK2 Granskere/revisorer besvarer alltid mandatet	1	6	4,74	1,001
GRANSK3 Granskere kommer alltid til bunns i våre saker	1	6	4,13	1,117
GRANSK4 Granskingsrapporter er lett å sette seg inn i	1	6	4,45	1,190
GRANSK5 Gransking er alltid verdt pengene	1	6	4,39	1,206
GRANSK6 Etter gransking er alle forhold avklart	1	5	3,48	1,216
POLITI1 Politiet etterforsker alltid saker når vi ber om det	1	6	3,52	1,675
POLITI2 Politiet er en viktig ressurs for oss	1	6	2,88	1,665
POLITI3 Vi har en fast kontaktperson i politiet	1	5	1,72	1,250
POLITI4 Vi har regelmessige møter med politiet	1	4	1,29	0,727
POLITI5 Politiet kommer alltid til bunns i våre saker	1	5	2,09	1,231
POLITI6 Etter politietterforskning er allting avklart	1	5	2,18	1,140
ADM1 Administrasjonen bidrar til skriftlig saksbehandling	1	6	4,66	1,250
ADM2 Vi får alltid gode og komplette saksfremstillinger	1	6	4,34	1,342
ADM3 Vi blir aldri motarbeidet av administrasjonen	1	6	4,69	1,148
ADM4 Administrasjonen praktiserer åpenhet og meroffentlighet	1	6	4,51	1,176
ADM5 Rådmannen støtter oss alltid hundre prosent	1	6	4,15	1,376
ADM6 Rådmannen er alltid etterrettelig	1	6	4,63	1,272
VARSLERE1 Varslere blir godt ivaretatt av oss	1	6	4,94	1,028
VARSLERE2 Varslere blir aldri utsatt for gjengjeldelser	1	6	4,28	1,638
VARSLERE3 Vi overholder alltid varsleres personvern	1	6	5,40	0,975
VARSLERE4 Vi har lagt til rette for trygg varsling til oss	1	6	4,85	1,123
VARSLERE5 Ansatte vet de kan varsle til oss	1	6	4,42	1,357
VARSLERE6 Varslere fører seg verdsatt av oss	1	6	4,44	1,390
SEKR1 Sekretariatet bidrar alltid med gode saksfremstillinger	2	6	5,33	0,865
SEKR2 Vi får god faglig veiledning fra sekretariatet	2	6	5,18	0,950
SEKR3 Vi samarbeider godt med sekretariatet	3	6	5,43	0,790
SEKR4 Sekretariatet er en ressurs for oss	3	6	5,45	0,708
SEKR5 Notater fra sekretariatet er alltid lett å sette seg inn i	3	6	5,39	0,748
SEKR6 Sekretariatet er svært kompetent	3	6	5,27	0,913

Respondentene er mest enige i utsagnet om seg selv at «vi tar ikke partipolitiske hensyn».

Dernest er respondentene mest enige i utsagn om sekretariatet at «sekretariatet er en ressurs

for oss» (5,45) og «vi samarbeider godt med sekretariatet» (5,43). Det laveste svaret er 3, og mange har svart 6. Standardavviket er lavt for begge utsagnene. Det betyr at respondentene er samlet om disse to utsagnene om kontrollutvalgets sekretariat:

SEKR3 Vi samarbeider godt med sekretariatet	3	6	5,43	0,790
SEKR4 Sekretariatet er en ressurs for oss	3	6	5,45	0,708

Respondentene er minst enige i utsagn om politiet at «vi har regelmessige møter med politiet» (1,29) og «vi har en fast kontaktperson» i politiet (1,72). Litt bedre er det for utsagnet om at «politiet etterforsker alltid saker når vi ber om det» (3,52), men her er det stort standardavvik (1,675) og dermed stor uenighet mellom respondentene:

POLITI1 Politiet etterforsker alltid saker når vi ber om det	1	6	3,52	1,675
POLITI2 Politiet er en viktig ressurs for oss	1	6	2,88	1,665
POLITI3 Vi har en fast kontaktperson i politiet	1	5	1,72	1,250
POLITI4 Vi har regelmessige møter med politiet	1	4	1,29	0,727
POLITI5 Politiet kommer alltid til bunns i våre saker	1	5	2,09	1,231
POLITI6 Etter politietterforskning er allting avklart	1	5	2,18	1,140

Ordfører og rådmann er begge i en særstilling når det gjelder makt i en kommune og dermed mulighetene for et kontrollutvalg. Når det gjelder ordføreren, er mange delvis enige i utsagnene om at «ordføreren støtter oss alltid hundre prosent» (4,34) og «ordføreren er alltid etterrettelig» (4,56). Imidlertid er det stort sprik i graden av enighet, siden standardavviket er 1,3 for begge utsagnene.

Når det gjelder rådmannen, er man like tilfreds. «Rådmannen støtter oss alltid hundre prosent» får et gjennomsnitt på 4,15, og «rådmannen er alltid etterrettelig» får 4,63. Det betyr at respondentene i gjennomsnitt er ganske enige i utsagnet. Men også her er det stor grad av uenighet mellom respondentene.

Det er seks utsagn for hver variabel. Reliabilitet i form av Cronbachs alpha er tilfredsstillende for alle de ti måleskalaene:

1. KONTROLLUTVALGET 0,821.
2. VARSLING 0,844.
3. MEDIA: 0,760.
4. KOMMUNEREVISOR 0,855.
5. KOMMUNESTYRET 0,852.
6. GRANSKING 0,927.
7. POLITIET 0,884.
8. ADMINISTRASJONEN 0,896.
9. VARSLERE 0,906.
10. SEKRETARIATET 0,958.

Tabell 2 viser deskriptiv statistikk for disse ti variablene. Mest enige er respondentene i positive utsagn om sekretariatet (5,36). Minst enige er respondentene i positive utsagn om politiet (2,59). Minst spredning i oppfatning blant respondentene gjelder sekretariatet målt i standardavvik.

Tabell 2: Deskriptiv statistikk for ti variabler

	Min	Maks	Snitt	Avvik
KONTROLL	1,83	6,00	4,74	0,751
VARSLING	1,00	5,50	3,50	0,927
MEDIA	1,67	5,00	3,50	0,846
REVISOR	1,50	6,00	4,61	0,815
STYRET	1,00	5,83	4,23	0,972
GRANSKING	1,00	5,83	4,23	0,982
POLITIET	1,00	5,17	2,59	1,084
ADMINISTRASJONEN	1,00	6,00	4,57	1,004
VARSLERE	1,00	6,00	4,54	1,156
SEKRETARIATET	2,67	6,00	5,36	0,730

I gjennomsnitt er respondentene enige utsagn om seg selv (4,74), kommunerevisor (4,61), kommunestyret (4,23), gransking (4,23), kommuneadministrasjonen (4,57), varslere (4,54) og sekretariatet (5,36). Respondentene er uenige i utsagn om politiet (2,59) og ambivalente til utsagn om varsling (3,50) og media (3,50). Respondentene er mest uenige seg i mellom om varslere, der standardavviket er 1,156. De er mest enige seg i mellom når det gjelder sekretariatet med standardavvik på 0,730.

Figur 1 viser resultatene i tabell 2. Kontrollutvalgene mener at de har ganske god evne (4,691). Det er tydelig at kontrollutvalgene er svært fornøyde med sekretariatene og svært misfornøyde med politiet.

Figur 1: Graden av enighet for de ti variablene

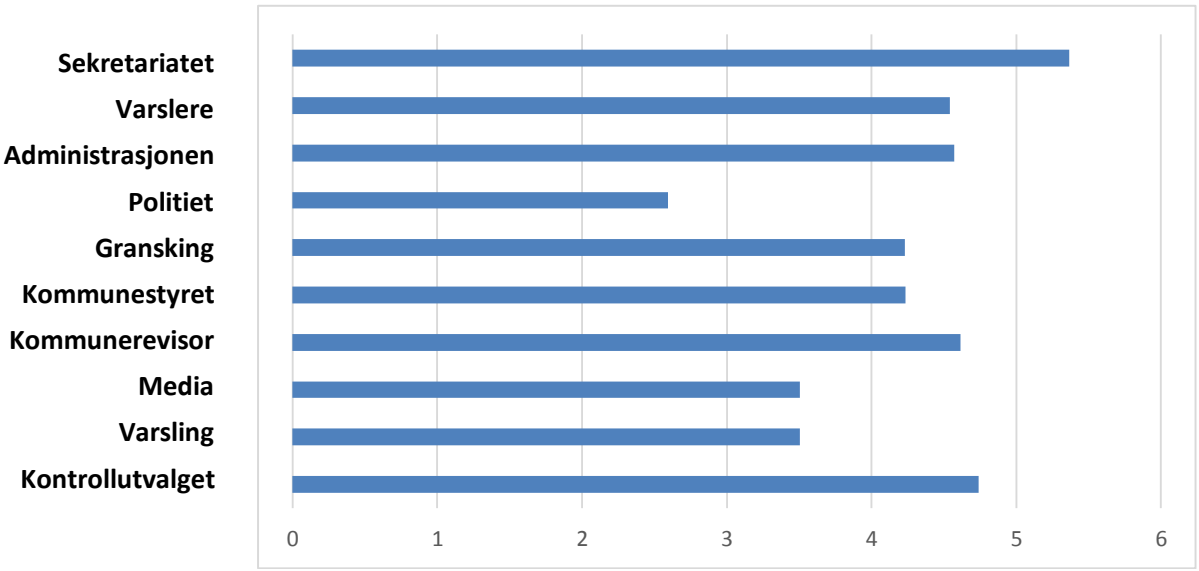

Tabell 3 viser korrelasjoner mellom de ti variablene. Kontrollutvalgets evne varierer statistisk signifikant med positivt forhold til varsling, godt samarbeid med kommunestyret, dyktige granskere, godt samarbeid med kommuneadministrasjonen, god håndtering av varslere og godt samarbeid med kontrollsekretariatet. Kontrollutvalgets evne har ingen statistisk signifikant sammenheng med forholdet til media eller politiets etterforskning.

Tabell 3: Korrelasjoner mellom variabler

	KONT	VARS	MEDI	REVIS	STYR	GRAN	POLIT	ADMI	VARS	SEKR.
KONTROLL	1	,526**	,037	,570**	,749**	,524**	,423	,644**	,695**	,502**
		,000	,794	,000	,000	,000	,091	,000	,000	,000
	56	44	53	54	53	44	17	47	26	54
VARSLING	,526**	1	,324*	,537**	,383**	,225	,247	,192	,683**	,312*
	,000		,025	,000	,008	,158	,356	,223	,000	,031
	44	49	48	48	47	41	16	42	25	48
MEDIA	,037	,324*	1	,188	,254	,042	,731**	-,069	,043	,085
	,794	,025		,161	,056	,774	,001	,630	,827	,531
	53	48	59	57	57	49	18	51	28	57
REVISOR	,570**	,537**	,188	1	,390**	,487**	,098	,620**	,752**	,529**
	,000	,000	,161		,002	,001	,700	,000	,000	,000
	54	48	57	62	58	47	18	53	28	60
STYRET	,749**	,383**	,254	,390**	1	,487**	,436	,676**	,522**	,339**
	,000	,008	,056	,002		,000	,071	,000	,005	,009
	53	47	57	58	61	50	18	53	27	59
GRANSKING	,524**	,225	,042	,487**	,487**	1	,247	,571**	,717**	,465**
	,000	,158	,774	,001	,000		,322	,000	,000	,001
	44	41	49	47	50	50	18	44	26	48
POLITIET	,423	,247	,731**	,098	,436	,247	1	,058	,401	-,074
	,091	,356	,001	,700	,071	,322		,820	,139	,777
	17	16	18	18	18	18	18	18	15	17
ADMINISTRASJONEN	,644**	,192	-,069	,620**	,676**	,571**	,058	1	,641**	,519**
	,000	,223	,630	,000	,000	,000	,820		,000	,000
	47	42	51	53	53	44	18	54	28	53
VARSLERE	,695**	,683**	,043	,752**	,522**	,717**	,401	,641**	1	,563**
	,000	,000	,827	,000	,005	,000	,139	,000		,002
	26	25	28	28	27	26	15	28	28	27
SEKRETARIATET	,502**	,312*	,085	,529**	,339**	,465**	-,074	,519**	,563**	1
	,000	,031	,531	,000	,009	,001	,777	,000	,002	
	54	48	57	60	59	48	17	53	27	63

**. Korrelasjon signifikant på nivå 0.01 (2-sidig).

*. Korrelasjon signifikant på nivå 0.05 (2-sidig).

Regresjonsanalyse innebærer at variasjonen i den avhengige variabelen skal forklares med uavhengige variable. Den avhengige variabelen er kontrollutvalgets evne. De ni andre faktorene er uavhengige variabler.

Tabell 4: Modellsammendrag ved full regresjon

	R	R kvadrat	Justert	Feil
	,971	,944	,774	,47574

Modellsammendraget i tabell 4 viser at de ni uavhengige variablene forklarer hele 94 % (eller justert 77 %) av variasjonen i kontrollutvalgets evne til å løse sine oppgaver ved mistanke om økonomisk kriminalitet.

Tabell 5 viser imidlertid at modellen ikke er spesielt signifikant. Dermed er heller ingen av de uavhengige variablene statistisk signifikante.

Tabell 5: Modellens signifikans ved full regresjon

		Kvadratsum	Grader	Snitt	F	Signifikans
	Regresjon	11,355	9	1,262	5,575	,092
	Residual	,679	3	,226		
	Totalt	12,034	12			

Trinnvis regresjon i tabell 6 viser at de to alternative modellene forklarer henholdsvis 81 % og 88 % i kontrollutvalgets evne til å løse sine oppgaver.

Tabell 6: Modellsammendrag ved trinnvis regresjon

Modell	R	R kvadrat	Justert	Feil
1	,899	,808	,791	,45775
2	,940	,883	,860	,37516

Tabell 7 viser at begge modellene er statistisk signifikante.

Tabell 7: Modellenes signifikans ved trinnvis regresjon

Modell		Kvadratsum	Grader	Snitt	F	Signifikans
1	Regresjon	9,729	1	9,729	46,434	,000
	Residual	2,305	11	,210		
	Totalt	12,034	12			
2	Regresjon	10,627	2	5,313	37,753	,000
	Residual	1,407	10	,141		
	Totalt	12,034	12			

Trinnvis regresjon i tabell 8 viser at det nå er to uavhengige variabler som er signifikante forklaringsfaktorer, nemlig kommunestyret og kommuneadministrasjonen.

Tabell 8: Faktorenes signifikans ved trinnvis regresjon

Modell		B	Feil	Beta	t	Signifikans.
1	(Konstant)	1,354	,492		2,753	,019
	STYRET	,747	,110	,899	6,814	,000
2	(Konstant)	1,122	,413		2,716	,022
	STYRET	,510	,130	,613	3,920	,003
	ADMINISTRASJONEN	,299	,118	,395	2,525	,030

a. Dependent Variable: KONTROLL

I spørreskjemaet er det også med erfaring, alder, utdanning, timer, medlemmer og møter. Tabell 9 viser gjennomsnittlige svar.

Tabell 9: Svar på spørsmål om situasjonen

	Min	Maks	Snitt	Avvik
ERFARING	2	40	6,33	6,327
ALDER	43	79	62,58	9,678
UTDANNING	0	11	3,76	2,379
TIMER	1	80	10,77	12,205
MEDLEMMER	3	9	5,00	,784
MØTER	3	12	6,48	1,986

Hvor lenge har du jobbet med kontroll og tilsyn? 6,33 år. Minst 2 år og mest 40 år.

Hvor gammel er du? 62,58 år. Yngst 43 år og eldst 9år.

Hvor lenge har du studert etter videregående? 3,76 år. Kortest 0 år og lengst 11 år.

Hvor mye tid bruker du i måneden på kontrollutvalget? 10,77 timer. Minst 1 time og mest 80 timer.

Hvor mange medlemmer har kontrollutvalget? 5 medlemmer. Minst 3 medlemmer og mest 9 medlemmer.

Hvor ofte møtes kontrollutvalget i året? 6,48 ganger. Minst 3 ganger og mest 12 ganger.

Neste regresjonsanalyse handler om disse seks situasjonsfaktorene, om de kan forklare variasjon i kontrollutvalgets evne. Men det kan de ikke. Tabell 10 viser svært lav regresjonskoeffisient, som ikke er statistisk signifikant.

Tabell 10: Modell for situasjonsfaktorer

	R	R kvadrat	Justert	Feil
	,275	,076	-,050	,74097

Tabell 11 viser noen interessante korrelasjoner. Kontrollutvalg med flere medlemmer har flere møter. Kontrollutvalg med flere møter har medlemmer med lenger erfaring. Kontrollutvalg med flere medlemmer har medlemmer med lenger erfaring. Medlemmer i større kontrollutvalg bruker flere timer i måneden på kontroll og tilsyn.

Medlemmenes bakgrunn og innsats har ingen innflytelse på kontrollutvalgets evne til å løse sine oppgaver ved mistanke om økonomisk kriminalitet. Dette er tydelig ved at ingen av korrelasjonskoeffisientene på første linje i tabell 11 er signifikante.

Tabell 11: Korrelasjon for situasjonsfaktorer

	KONTR	ERFARI	ALDER	UTDAN	TIMER	MEDLE	MØTER
KONTROLL	1	-,144	-,018	-,013	-,025	-,217	,014
		,290	,897	,925	,861	,111	,918
	56	56	56	56	52	55	55
ERFARING	-,144	1	-,009	-,084	,239	,456**	,360**
	,290		,939	,502	,066	,000	,003
	56	67	67	67	60	66	66
ALDER	-,018	-,009	1	-,021	,047	-,008	,156
	,897	,939		,867	,724	,949	,211
	56	67	67	67	60	66	66
UTDANNING	-,013	-,084	-,021	1	,022	,000	-,069
	,925	,502	,867		,865	1,000	,584
	56	67	67	67	60	66	66
TIMER	-,025	,239	,047	,022	1	,284*	,237
	,861	,066	,724	,865		,029	,071
	52	60	60	60	60	59	59
MEDLEMMER	-,217	,456**	-,008	,000	,284*	1	,355**
	,111	,000	,949	1,000	,029		,003
	55	66	66	66	59	66	66
MØTER	,014	,360**	,156	-,069	,237	,355**	1
	,918	,003	,211	,584	,071	,003	
	55	66	66	66	59	66	66

**. Korrelasjon signifikant på nivå 0.01 (2-sidig).

*. Korrelasjon signifikant på nivå 0.05 (2-sidig).

Konklusjon

- Medlemmer av kontrollutvalg er mest fornøyd med sekretariatet og minst fornøyd med politiet.
- Kontrollutvalgets evne til å løse sine oppgaver ved mistanke om økonomisk kriminalitet blir mest påvirket av samarbeidet med kommunestyret og kommuneadministrasjonen.
- Medlemmenes bakgrunn og innsats har ingen innflytelse på kontrollutvalgets evne til å løse sine oppgaver ved mistanke om økonomisk kriminalitet.

Litteratur

BDO (2016). Rapport til kontrollutvalget: Undersøkelse om kjøp av helsetjenester i Grimstad kommune, *BDO*, 7. desember, 64 sider.

BDO (2017). Rapport Tjøme kommune: Gransking, *BDO*, Oslo, 20. september, 39 sider.

Berg, P.Y. (2017). Kontrollutvalget i Grimstad vil granske ansattes e-poster, *Agderposten*, www.agderposten.no, publisert 12. juni.

Brenden, J.E. (2011). Nå koster granskingen over 7 000 000 kroner, *Østlendingen*, www.ostlendingen.no, publisert 16.08.2011.

Christensen, I.S. (2014). Hemmeligholder rapport om Oslo Vei-konkursen, *Dagens Næringsliv*, lørdag 5. april, side 21.

Danbolt, M. (2013). Avslutter gransking uten Montelius, *Kommunal Rapport*, http://kommunal-rapport.no/artikkel/avslutter_gransking_uten_montelius, publisert 25.09.2013.

Deloitte (2017). *Granskning: Byggesaksavdelingen – Drammen kommune*, 24. januar, 52 sider.

Gjøvik tingrett (2014). *Dom 14-134676ENE-GJOV* avsagt 27.08, tilståelsesdom, tingrettsdommer Håkon Schei Mentzoni, den offentlige påtalemyndighet mot Lars Brorson, født 03.02.1973, bosted 2730 Lunner.

Gottschalk, P. (2018a). *Økonomisk kriminalitet. Ledelse og samfunnsansvar*, 2. utgave, Cappelen Damm Akademisk forlag.

Gottschalk, P. (2018b). *Strategisk gransking. Mistanke om økonomisk kriminalitet*, Cappelen Damm Akademisk forlag.

Holmøy, E. (2017). Lederen av kontrollutvalget på Tjøme: -Betenkelig det som har forekommet, *Tønsbergs Blad*, onsdag 4. oktober, side 6.

Johannessen, S.Ø. og Drabløs, Ø.T. (2017). Anbudsstrid opp i Økokrim-møte, *Dagens Næringsliv*, onsdag 20. desember, side 36-37.

KPMG (2012). *Gransking av disposisjoner i Halden Ishall AS og Halden Ishall Eiendom AS*, revisjonsfirma KPMG.

Kvale (2013). *Innberetning til Oslo Byfogdembete i bo Oslo Vei AS*, advokatfirma Kvale.

Lynx (2011). *Briskebyrapporten*, advokatfirma Lynx.

Lysvold, S. og Nygård, Ø. (2016). MC-klubb krever unnskyldning fra politiet, *NRK*, www.nrk.no/nordland, publisert 4. februar.

Lysvold, S. og Martinsen, L.B. (2017). Varaordførerens ektemann trekker seg fra kontroversiell MC-klubb, *NRK*, www.nrk.no/nordland, publisert 16. februar.

Næss, H.E. (2011). Stemples som bedragere, *Hamar Arbeiderblad*, www.h-a.no, publisert 18. august.

Osmundsen, R. (2017). Dale Eiendomsutvikling leverte, debattinnlegg, *Stavanger Aftenblad*, www.aftenbladet.no, publisert 7. februar.

PwC (2013). *Kontrollutvalget i Stavanger v/Rogaland Kontrollutvalgssekretariat. Undersøkelse/gransking knyttet til Stavanger kommunes utbetaling av a-kontobeløp i*

forbindelse med den såkalte «Tyrkia-saken», revisjonsfirma PricewaterhouseCoopers, Stavanger.

Prang, R. (2013). Ishall-gransking lagt død: Vedtaket møtt med sjokk og vantro, *NRK*, www.nrk.no/ostfold, publisert 11.10.2013.

Ringodd, H.I. (2014a). KPMG fikk oppdraget, *Haugesunds Avis*, www.h-avis.no, publisert 22. januar.

Ringodd, H.I. (2014b). Uni-K-sjefen går av, *Haugesunds Avis*, www.h-avis.no, publisert 16. mai.

Risa, E., Aaas, H.P., Nedrebø, R., Heimsvik, O. og Christensen, P. (2017). Luftslottet, *Stavanger Aftenblad*, Magasinet, laurdag 28. januar, s. 1-21.

Rypeng, L. (2016). Nekter å omgjøre omstridt tomtesalg. Vurderer habiliteten til varaordføreren, *Kommunal Rapport*, torsdag 18. februar, side 8.

Samuelsen, J.A., Bøe, H. og Tørresand, Y. (2013). Anmelder ikke eiendomsforvalter for økonomisk utroskap, opposisjonen reagerer, *NRK*, www.nrk.no, publisert 25.09.2013.

Skiphamn, S.S. (2017). Granskingsrapport: Korrupsjonen i Drammen burde vært avdekket tidligere, *VG*, www.vg.no, publisert 25. januar.

Solvang, O. (2015). Etterforsker ikke Skjervøy-saken, *Nordlys*, mandag 21. desember, side 19.

Thon, B.E. og Hobæk, A. (2017). *Om innsyn i e-post – Kontrollutvalget i Grimstad kommune*, 6 siders brev fra Datatilsynet til Kontrollutvalget i Grimstad kommune datert 5. juli.

Thonhaugen, M., Lysvold, S. og Larssen, L.I. (2016). Politiet: -Medlemmene er straffet for 70 forhold, *NRK*, www.nrk.no/nordland, publisert 5. februar.

Tommelstad, B. og Quist, C. (2016). Politiet: Her fikk hun 25.000 kroner, *VG*, www.vg.no, publisert 30. januar.

Ulvøy, J.H. (2016). Ordfører: To års helvete er over, *Helgelands Blad*, www.hblad.no, publisert 12. september.

Vedeler, M. og Slettholm, A. (2013). Politiet vurderer etterforskning av Oslo Vei, *Aftenposten*, lørdag 21. september, side 12.

Østebø, J., Ergo, T. og Aas, H.P. (2013). Ber bystyret avslutte Tyrkia-saken mandag, *Stavanger Aftenblad*, onsdag 13. november, s. 10.

Temark

Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS

Arkivsak-dok. 18/00152-1
Saksbehandler Benedikte Muruvik Vonen

Saksgang	Møtedato
Kragerø kontrollutvalg	12.02.2018

Eventuelt 12.2.2018